

Høgskulen på Vestlandet

MBUL550: Masteroppgave

MBUL550

Predefinert informasjon

Startdato:	12-09-2017 10:41	Termin:	2017 HØST
Sluttdato:	15-09-2017 14:00	Vurderingsform:	Norsk 6-trinnskala (A-F)
Eksamensform:	Masteroppgave	Studiepoeng:	60
SIS-kode:	203 MBUL550 1 MA 2017 HØST		
Intern sensor:	Lykke Harmony Alara Guanio-Uluru		

Deltaker

Kandidatnr.: 250

Informasjon fra deltaker

Tro- og loverklæring *: Ja

Jeg godkjenner avtalen om publisering av masteroppgaven min *

Ja

Høgskulen
på Vestlandet

MASTEROPPGAVE

De andre jentene i ungdomslitteraturen
The Other Girls in Adolescent Literature

Magnus Iversen

Master i barne- og ungdomslitteratur
Avdeling for lærerutdanning
Sarah Hoem Iversen og Nina Goga (veiledere)
15. September 2017

Jeg bekrefter at arbeidet er selvstendig utarbeidet, og at referanser/kildehenvisninger til alle kilder som er brukt i arbeidet er oppgitt, jf. Forskrift om studium og eksamen ved Høgskulen på Vestlandet, § 10.

Sammendrag

I denne masteroppgaven har jeg analysert kjennetegn og funksjon ved jenter som sekundærkarakter i de to samtidsrealistiske ungdomsromanene *Natt på Frognerbadet* (Henmo, 2012) og *Hvem er du, Alaska?* (Green, 2014).

Teoriene jeg bruker i denne oppgaven skal bidra til å gi meg et analyseverktøy å møte materialet mitt med. Jeg har lagt stor vekt på narrativ teori og teori om litterær analyse, støttet på Rolf Gaaslands *Fortellerens hemmeligheter – innføring i litterær analyse* (1999). Svein Slettans bok, *Ungdomslitteratur – ei innføring (red.)* (2014) blir også brukt for å knytte kjennetegn og funksjon ved jentekarakterene opp mot teori om ungdomslitteraturen. *Litterær analyse – ei innføring (red.)* (2012) av P.T. Andersen, Gitte Mose og Thorstein Norheim blir også brukt for å beskrive teori om karakterer.

Jeg finner blant annet at jentene som sekundærkarakterer i de valgte ungdomsromanene kan leses som sterke og bestemte jenter. Kjennetegnene deres står i kontrast til kjennetegnene ved guttekarakterene som protagonister. Guttene kan leses som usikre og sårbare. Jeg finner også at jentekarakterenes funksjon i bøkene, er å støtte opp om gutteprotagonistenes prosjekt i handlingen. Jentekarakterene har ingen egen agenda i disse bøkene.

Abstract

In this master thesis I analyze the characteristics and functions in girls as secondary characters in two contemporary realistic adolescent novels called *Natt på Frognerbadet* (Henmo, 2012) and *Hvem er du, Alaska?* (Green, 2014).

The theoretical framework of this master thesis is used to give me a tool in analyzing my material. Narrative theory and theory on literary analyzes play a big part in the thesis and I rely on Rolf Gaaslands *Fortellerens hemmeligheter – innføring i litterær analyse* (1999) as my source of information. Svein Slettans book, *Ungdomslitteratur – ei innføring (red.)* (2014) is used to tie the characteristics and functions of the girl character together with theory on adolescent literature. *Litterær analyse – ei innføring (red.)* (2012) by P.T. Andersen, Gitte Mose og Thorstein Norheim is also used to describe theory on characters.

In my readings I find that girls as secondary characters in the selected adolescent novels can be read as strong and determined girls. Their characteristics can be seen in contrast to the boy characters as protagonists. The boys can be read as uncertain and vulnerable. I also find that the girl characters function in the books is to support the boy protagonists project in the action. The girl characters have no agenda of their own in these books.

Innholdsliste

1 Innledning	s. 1
1.1 Bakgrunn, avgrensning og problemstilling	s. 1
1.2 Presentasjon av materiale	s. 2
1.3 Disposisjon	s. 4
2 Metode	s. 6
3 Teori	s. 7
3.1 Om ungdomslitteratur	s. 7
3.1.1 Den samtidsrealistiske ungdomsromanen	s. 9
3.2 Karakterer	s. 12
3.2.1 Kilder til informasjon om karakterer	s. 13
3.2.2 Kjennetegn ved karakterer	s. 14
3.2.3 Karakterfunksjoner	s. 15
3.3 Fortellehandlingen	s. 17
4 Analyse	s. 21
4.1 <i>Hvem er du, Alaska?</i>	s. 21
4.1.1 Karaktergalleriet	s. 22
4.1.2 Plot-analyse	s. 24
4.1.3 Kjennetegn	s. 32
4.1.3.1 Kjennetegn ved jentekarakteren	s. 32
4.1.3.2 Kjennetegn ved guttekarakteren	s. 36
4.2 <i>Natt på Frognerbadet</i>	s. 38
4.2.1 Karaktergalleriet	s. 40
4.2.2 Plot-analyse	s. 41
4.2.3 Kjennetegn	s. 49
4.2.3.1 Kjennetegn ved jentekarakteren	s. 50
4.2.3.2 Kjennetegn ved guttekarakteren	s. 53
5 Drøfting	s. 57
5.1 Kjønnsperspektivet i bøkene	s. 57
5.1.1 <i>Hvem er du, Alaska?</i>	s. 58
5.1.2 <i>Natt på Frognerbadet</i>	s. 60
5.2 Sammenligning av jentekarakterene i <i>Hvem er du, Alaska?</i> og <i>Natt på Frognerbadet</i>	s. 62
5.2.1 Sammenligning av kjennetegn ved jentekarakterene	s. 62
5.2.2 Sammenligning av funksjonene til jentekarakterene	s. 65
6 Konklusjon og avsluttende betraktninger	s. 68
7 Litteraturliste	s. 71

1 Innledning

Litteratur for barn og unge står i en særstilling i forhold til skjønnlitteratur for voksne. Barn og unge utvikler seg over tid og søker egen identitet i kulturen de omgås. I litteraturen har leseren en mulighet til å kjenne seg igjen i og identifisere seg med karakterer og miljø. I denne oppgaven gjør jeg lesninger av to samtidslitterære verk for unge mennesker. Jeg studerer den kvinnelige sekundærkarakteren i Sverre Henmos *Natt på Frognerbadet* (2012) og John Greens *Hvem er du, Alaska?* (2014). Jeg har satt søkelys på kjennetegn ved karakterene og hvilken funksjon de har for handlingen.

1.1 Bakgrunn, avgrensning og problemstilling

Litteratur for barn og unge i Norge har nesten doblet seg siden 1990, og steg kraftig fra 2004 til 2011. De siste årene har utgivelsene ligget stabilt mellom 1100 og 1200 titler (Larsen & Ørjasæter, 2017). I Norge finnes det ikke en egen statistikk for ungdomsbøker, men i vårt naboland Sverige, var utgivelsen av ungdomsbøker rekordstor i 2015. Det gjelder både bøker på svensk, så vel som ungdomslitteratur som er oversatt fra andre språk (Borglind & Nordenstam, 2016, s. 21). Grensene mellom hva som skrives for ungdom og hva som skrives for voksne er i ferd med å viskes ut. I grenselandet mellom ungdom og voksen har det vokst frem et nytt litterært begrep, kalt ”young adult fiction”. Dette begrepet tar for seg bøker som er skrevet for eldre ungdom, og på norsk kalles dette ”unge voksne” (Borglind & Nordenstam, 2016, s. 22).

Ungdomslitteraturen har etter andre verdenskrig vært i stadig forandring. Det er ofte temaene som er fremtredende i samfunnet på tiden bøkene skrives som styrer hva selve boken handler om. I dagens ungdomslitteratur er bøkene grovt sett delt opp i realistiske skildringer og fantasy (Borglind & Nordenstam, 2016, s. 23).

De siste årene er det gitt ut flere bøker for unge voksne med jenter som protagonister, som Katniss Everdeen i Hunger Games-serien og Beatrice Prior i Divergent-bøkene. Disse jentene blir i stor grad fremstilt som sterke og selvstendige, noe som ikke alltid har vært tilfelle. Dette er noe som Joanne Brown og Nancy St. Clair (Brown & St. Clair, 2002) tar opp i boken *Declarations of Independence – Empowered Girls in Young Adult Literature*, der de diskuterer hvordan jentene i ungdomslitteraturen har beveget seg fra jomfruer i nød, som bare

var ute etter skjønnhet og beilere, til unge kvinner med ekte følelser, som tar kontroll over sine egne liv.

Det har vært mye fokus innenfor det ungdomslitterære fagfeltet på hvordan den kvinnelige protagonisten i ungdomsbøkene har utviklet seg og hvordan hun kan sette et eksempel for kvinnelige lesere gjennom styrken og selvstendigheten karakteren viser. Likevel er det ikke alltid slik at jenten er protagonisten i boken. Jenter kan like gjerne opptre som sekundærkarakterer. Det er disse jentene jeg har valgt å sette fokus på i min masteroppgave. En tradisjonell oppfatning av sekundærkarakteren i litteraturen er at disse karakterene kan fremstå som mer endimensjonale, flate karakterer, som ikke har en egen agenda i handlingen. Jeg vil undersøke om jentene som sekundærkarakterer i den samtidsrealistiske ungdomsromanen innehar noen av de samme egenskapene, eller om de viser en utvikling lik den til Katniss og andre sterke, kvinnelige protagonister i ungdomslitteraturen. For å finne ut hvordan jentene fremstilles som sekundærkarakterer vil jeg i denne oppgaven utføre en litterær analyse, der jeg støtter meg på narrativ teori med vekt på karakterfremstilling og karakterenes funksjon i plottet. På bakgrunn av dette har jeg formulert følgende problemstilling for min masteroppgave:

”Hvilke kjennetegn og funksjon har jentekarakteren i bøkene *Hvem er du, Alaska?* og *Natt på Frognerbadet*?”

1.2 Presentasjon av materiale

I dette delkapittelet vil jeg argumentere for valg av materialet for oppgaven, gi en kort beskrivelse av de valgte bøkene og deres forfattere, samt gi en kort oversikt over resepsjonen av bøkene.

Da jeg skulle velge bøkene som skulle tas med i den litterære analysen satte jeg en del kriterier for hvilke egenskaper de måtte ha. For det første var det viktig at bøkene måtte ha en jentekarakter i en sekundærrolle ettersom det er hva oppgaven vil undersøke. Det var også viktig at jenten hadde en relativt fremtredende rolle i boken, slik at det var nok stoff å bygge en analyse på. Jeg ønsket at bøkene skulle være skrevet innen de siste 10-15 årene, slik at innholdet og karakterene reflekterer dagens samfunn og oppfattes som relevante. Ettersom det norske markedet for ungdomsbøker består av både norske originaler og oversettelser fra andre

språk, bestemte jeg meg for at jeg skulle ta med en norsk bok og en oversatt bok i analysen. Dette kan også være med på å vise eventuelle forskjeller på hvordan jenter blir fremstilt i forskjellige land og kulturer.

På bakgrunn av de satte kriteriene valgte jeg bøkene *Hvem er du Alaska?* av John Green og *Natt på Frognerbadet* av Sverre Henmo. Begge er populære blant lesere og kritikere, samt at de har vunnet priser innenfor den ungdomslitterære sjangeren. Felles for bøkene er at de har førstepersonforteller, som ofte benyttes i ungdomslitteratur for å komme i kontakt med ungdomsleseren.

Hvem er du, Alaska?

Hvem er du, Alaska? er skrevet av den amerikanske forfatteren John Green og ble gitt ut i 2005. Den originale engelske tittelen er *Looking for Alaska*, men ettersom jeg analyserer den norske oversettelsen, vil jeg bruke den norske tittelen. Dette gjør jeg på bakgrunn av at oppgaven skrives på norsk. Boken vant prisen ”Michael L. Printz Award” i 2006, en pris som deles ut til den beste ungdomsboken for året, basert på høy litterær kvalitet. John Green har skrevet flere bøker for ungdom og for øyeblikket ligger fire av dem på topp 10 bestselgerlisten til New York Times for unge voksne. Ettersom en stor del av de utenlandske barne- og ungdomsbøkene som blir oversatt til norsk kommer fra engelskspråklige land (Larsen & Ørjasæter, 2017) synes jeg det var naturlig å velge en bok som var oversatt fra engelsk som en del av materialet i analysen min.

Hvem er du, Alaska? handler om 16 år gamle Miles Halter fra Florida. Han har ingen nære venner og føler at noe mangler i livet. Inspirert av de siste ordene til den kjente renessanseforfatteren, Francois Rabelais, ”Jeg drar på leting etter et Stort Muligens”, har Miles bestemt seg for å flytte til en pensjonatskole i Alabama, der faren studerte i sin ungdom. Når Miles kommer til Alabama oppdager han en helt annen verden enn den han er vant til hjemme. Han skaffer seg fort nye kompiser, men i den nye vennegjengen er det også en jente – Alaska. Miles første tanke når han treffer Alaska er at hun må være ”den lekreste jenta i menneskehetens historie” (Green, 2014, s. 22). De blir bedre kjent i løpet av skoleåret og Alaska er en gjennomgående viktig karakter for både historien i boken og protagonisten Miles. Boken er skrevet i førsteperson, sett gjennom Miles’ øyne, men vi kan likevel få mye informasjon om Alaska gjennom måten Miles skildrer henne på, og hva som kommer frem i

replikkene hennes. Dette er noe av det jeg vil se på for å finne denne karakterens kjennetegn og funksjon i boken.

Natt på Frognerbadet

Natt på Frognerbadet er skrevet av den norske forfatteren, Sverre Henmo og ble gitt ut i 2008. Boken mottok i 2008 Kulturdepartementets litteraturpris for barne- og ungdomslitteratur og juryen begrunnet valget slik, ”Skarpe observasjoner av mennesker, miljø og relasjoner, gjengitt i et nyansert språk og med stor varme og humor”. Sverre Henmo er utdannet sosiolog og skriver ofte om kjærlighet i bøkene sine.

Natt på Frognerbadet følger Simon og kompisgjengen hans i det siste året på ungdomsskolen. Simon er en del av den kule gjengen på skolen og kaptein på fotballaget, men han sliter likevel med selvtilliten ettersom han har et stort brannsåret som dekker størsteparten av overkroppen. Han fikk dette brannsåret i den samme brannen som faren døde i, noe som gjør dette dobbelt smertefullt. Når Simon og resten av guttene er ved Frognerbadet og bader møter de Petra. Hun er annerledes enn de andre jevnaldrende de kjenner. Hun går i militærbukse, er skallet, spiller fiolin og er medlem av natur og ungdom. Simon blir stormforelsket i Petra, men problemene oppstår når kompisgjengen ikke deler hans oppfatning om henne. *Natt på Frognerbadet* er også skrevet med forteller i førsteperson, så det vi får av informasjon om Petra kommer fra Simons beskrivelser og tanker om henne, samt replikkene i boken. Dette er informasjonen jeg vil bruke for å danne et bilde av hvordan Petras kjennetegn er, og hennes funksjon i boken.

1.3 Disposisjon

Jeg vil i dette delkapittelet ta for meg hvordan jeg skal svare på problemstillingen for oppgaven, argumentere for de teoretiske perspektivene jeg bruker og presentere hvordan oppgaven er disponert.

For å svare på problemstillingen har jeg valgt teori som skal bidra til å gi meg et analyseverktøy å møte materialet mitt med. Her har jeg lagt vekt på narrativ teori og teori om litterær analyse, støttet på Rolf Gaasland. Her tar Gaasland for seg hvordan vi kan identifisere kjennetegn hos karakterer og hvordan vi kan finne ut noe om deres funksjon i bøkene. Jeg vil

også bruke de to første kapitlene fra Svein Slettans bok *Ungdomslitteratur – ei innføring* for å se vise hvordan bøkene jeg bruker kan defineres som ungdomslitteratur. Teorien vil deles inn i avsnitt, der jeg tar for meg ungdomslitteraturen generelt, kilder til informasjon om karakterene, samt hvordan synsvinkel kan påvirke hvordan vi oppfatter karakterene i bøkene.

Masteroppgaven er delt inn i syv kapitler. I kapittel 1 presenteres bakgrunn for valg av oppgave, oppgavens problemstilling og materialet. Kapittel 2 vil presentere metoden som jeg bruker i analysen av materialet. Kapittel 3 handler om de teoriene som skal brukes som analyseverktøy av materialet. I kapittel 4 vil jeg analysere *Natt på Frognerbadet* og *Hvem er du, Alaska?* etter noen satte forskningsspørsmål og bruke teorien for å støtte opp om poengene mine. Kapittel 5 vil drøfte resultatene fra analysen av de to bøkene opp mot hverandre, mens jeg i kapittel 6 vil oppsummere oppgaven som en helhet og legge frem noen avsluttende betraktninger. Kapittel 7 utgjør litteraturlisten til oppgaven.

2 Metode

I dette delkapittelet tar jeg for meg hvilken metode jeg vil bruke i analysen av materialet mitt.

Denne oppgaven har som mål å finne ut hvilke kjennetegn og funksjon jentekarakteren har i de to bøkene *Natt på Frognerbadet* og *Hvem er du, Alaska?*. Den litteraturvitenskapelige metoden jeg vil bruke i denne oppgaven er en litterær analyse med fokus på karakterfremstilling og karakterenes funksjon i plottet. I en litterær analyse må man avgrense hvilke fenomener man skal undersøke og forankre dette teoretisk ut fra et tydelig perspektiv. Det vil også si at jeg selv velger hva som skal undersøkes, noe som gjør analysen subjektiv. Det vil da være veldig viktig at analysen komplementeres av begrep og teori som kan skape en avstand mellom meg selv og teksten, slik at det analysen kommer frem til vil ha en større form for reliabilitet. De verktøyene og begrepene som jeg skal ta i bruk for å gjøre dette vil bli nærmere beskrevet i teorikapittelet.

I oppgaven vil jeg analysere og drøfte bøkene med utgangspunkt i tre utvalgte forskningsspørsmål som med hjelp av teorien skal prøve å svare på den gitte problemstillingen. Forskningsspørsmålene jeg har valgt for oppgaven er:

- Hvilke kjennetegn har jentekarakterene i bøkene *Hvem er du, Alaska?* og *Natt på Frognerbadet*?
- Hvilken funksjon har jentekarakterene i bøkene *Hvem er du, Alaska?* og *Natt på Frognerbadet*?
- Hvilke likheter og ulikheter finnes det mellom protagonisten og jentekarakteren i *Hvem er du, Alaska?* og *Natt på Frognerbadet*?

Med utgangspunkt i teorien og forskningsspørsmålene vil jeg analysere jentekarakteren i *Hvem er du, Alaska?* og *Natt på Frognerbadet*.

3 Teori

Det teoretiske grunnlaget er delt inn i ulike deler som skal støtte opp under analysen av materialet i denne oppgaven. Jeg skal først gjøre greie for særlige kjennetegn ved ungdomslitteratur, slik at en på den måten kan se hvordan ungdomslitteraturen påvirker karakterene i bøkene som skal analyseres og hvordan bøkene som analyseres kan defineres som ungdomslitteratur. Videre vil jeg ta for meg kilder til informasjon om karakterer, slik at vi ved hjelp av dette kan se etter karakterenes kjennetegn og funksjoner. Den siste delen vil ta for seg synsvinkelen i bøker og hvordan denne kan fortelle oss noe om hvordan karakteren blir beskrevet og hvem som står for denne beskrivelsen.

Rolf Gaaslands bok *Fortellerens hemmeligheter – Innføring i litterær analyse* (1999) vil være en av de sentrale teoretiske holdepunktene i denne oppgaven. I denne boken tar Gaasland for seg flere narratologiske aspekter, blant annet plot-analyser, kjennetegn ved karakterer og synsvinkel på en fin og oversiktlig måte. Teoridelen vil også bli supplert med *Litterær analyse – En innføring* av P.T. Andersen, G. Mose, T. Norheim (red.) (2012) og Svein Slettans (red.) *Ungdomslitteratur – Ei innføring* (2014).

3.1 Om ungdomslitteratur

I dette delkapittelet vil jeg ta for meg hva som kjennetegner dagens ungdomslitteratur, samt se på den samtidsrealistiske ungdomsromanen som begge bøkene som skal analyseres i denne oppgaven faller inn under. Jeg vil bruke teori fra Slettans bok *Om ungdomslitteratur – Ei innføring* (2014). I denne boken gjør Slettan og hans medforfattere rede for kjennetegn ved ungdomslitteraturen.

Slettan beskriver ungdomslitteraturen som litteratur utgitt med ungdom som målgruppe. Leserne av disse bøkene er typisk i ungdomsskolealder, men kan også være eldre tenåringer (Slettan, 2014, s. 9). Bøkene kan ha markeringer som viser til at de er ungdomsromaner, men de kan like gjerne komme uten. Dersom det ikke finnes noen slik merking av bøkene vil det ofte være forlagene som definerer bøkene som litteratur for ungdom. Ofte kan også fremsidebildet signalisere at nettopp ungdom er målgruppen for disse bøkene (Slettan, 2014, s. 10).

Noen ganger vil begrepet ungdomslitteratur også bli brukt om mer enn bare tekster som er utgitt for ungdom. Det kan være både litteratur som handler om ungdom, passer ungdom eller litteratur som blir lest av ungdom (Slettan, 2014, s. 10). Et eksempel på dette kan være Salingers *The Catcher in the Rye* (1951), som originalt ble utgitt som en voksenbok. Den ble likevel lest av ungdom og hadde en ungdommelig hovedperson. Derfor er det en mulighet for at grensene kan bli diffuse og ungdomslitteraturen kan krysse med både barne- og voksenlitteratur. Dette kalles crossoverlitteratur (Slettan, 2014, s. 10/11). Selv om det finnes grensetilfeller, mener Slettan at det er verdt å holde fast på at det finnes en genuin ungdomslitteratur, som er tekster som er laget for ungdom og fungerer godt som nettopp det (2014, s. 12).

Et kjennetegn på ungdomslitteratur vil være at den formidler et ungdomsperspektiv eller at selve boken oppleves som ”ungdommelig”. Selv om forfatteren av ungdomsbøker i de fleste tilfeller ikke er ungdom selv, vil han/hun bruke erfaringer fra sin egen ungdomstid til å leve seg inn i dagens ungdomsliv. Ved hjelp av dette vil forfatteren skape en litterær tekst, der målet er at ungdom kan kjenne seg igjen i og identifisere seg med karakterer, sted og handling (Slettan, 2014, s. 12). Slettan definerer dette slik, ”Den ungdomslitterære teksten kan aldri bli ekte og uformidla ungdomserfaring, men kan likevel være slik at ungdom kan oppleve han som nær og relevant, som *framstilling* eller *representasjon* av ungdomserfaring” (2014, s. 12).

Et av de viktigste temaene innenfor ungdomslitteraturen er identitet. Nærmere bestemt kan vi snakke om *identitetsøking* og *livsmestring*. Slettan skriver at det i den nye ungdomslitteraturen blir lagt større vekt på å fremstille ungdomstiden som *åpen*, fremfor å ”lukke” fremstillingen gjennom en harmoniserende utvikling, slik den tradisjonelle dannelsesromanen hadde tendens til. Dagens ungdomslitteratur søker å undersøke hvordan det er å være ungdom, heller enn å komme med tydelige svar til leseren (Slettan, 2014, s. 22). Selve identiteten, som er så viktig i ungdomslitteraturen, er et bilde av hvem vi er eller vil være. Identiteten er i følge Slettan underlagt både justering og reforhandling. Han beskriver det slik:

Vi kan utvikle ein nokolunde stabil personlegdomskjerne over tid, men i ein moderne kultur med store og raske endringar i tenkje- og levesett, blir vi stadig utfordra til sjølvrefleksjon og må ta normer og verdiar opp til vurdering. Ungdomslitteraturen,

som fangar inn livets primære identitetsformande fase, gir særleg intense uttrykk for dette allmenne fenomenet. (Slettan, 2014, s. 22).

På bakgrunn av at ungdomslitteraturen de siste tiårene har tatt for seg identitetsproblematikken, har også ungdomsromanene vært sterkt orienterte mot det indre, og følelseslivet til ungdommene (Slettan, 2014, s. 22-23). Tidligere har det indre følelseslivet helst blitt tatt opp i ungpikenebøkene, men fra 1970-årene har også ungdomsbøker med mannlige hovedpersoner hatt en slik orientering mot følelseslivet. Dette er også et moment som brukes i bøkene som skal analyseres i denne oppgaven.

3.1.1 Den samtidsrealistiske ungdomsromanen

Den samtidsrealistiske ungdomsromanen er viktig å gjøre rede for her, ettersom både *Natt på Frognerbadet* og *Hvem er du, Alaska?* hører til denne sjangeren.

I den samtidsrealistiske ungdomsromanen er det ofte stort alvor og seriøse temaer som tas opp. Solbjørg Tormodsdotter Nes (2014, s. 29) hevder hovedpersonene ofte opplever eksistensielle kriser knyttet til kjærlighetsorg, graviditet, abort, psykiske lidelser, sykdom, samlivsbrudd, dødsfall i nære relasjoner og liknende. Bøkene kan også tematisere fæle temaer som mobbing, psykisk og fysisk vold, rasisme, selvmord, eller seksuelle overgrep som voldtekt og incest. Kort sagt er det ikke alltid lystige og livlige temaer som tas opp i disse bøkene. Likevel kommer ungdomskarakterene seg som oftest gjennom de prøvelsene de treffer på. Noen ganger kommer de også styrket ut av situasjonen, samtidig som dette krever at ungdommene treffer noen valg i forhold til de vanskelige situasjonene de befinner seg i (Nes, 2014, s. 30).

Noen sentrale kjennetegn med den samtidsrealistiske ungdomsromanen er ifølge Nes (2014, s. 30) at den er troverdig, mulig å kjenne seg igjen i, og at den tar opp sentrale, men vanskelige sider ved ungdomshverdagen. Vi kan si at den prøver å speile den verden ungdom lever i på en så realistisk måte som mulig. Det vil si at personene, handlingen og miljøet som konstrueres i realistisk prosa, bør være så sannsynlige og troverdige som mulig (Nes, 2014, s. 30). Den realistiske prosaen er ofte detaljrik, noe som vil si at den ramser opp gjenstander og ting som ikke nødvendigvis har noen bestemt mening, men viser til den verden vi lever i. Nes (2014, s. 30) viser her til Roland Barthes, og hans tanker om at disse tilsynelatende små og

overflødige detaljene har en bestemt funksjon i verket. Detaljene skaper en virkelighetseffekt for den som leser.

Slike detaljer vil være viktige for unge lesere i den digitale oppveksttiden vi lever i i dag. I løpet av de siste tiårene har vi blitt introdusert for en rekke nyvinninger innen teknologien som mobiltelefoner, sosiale medium, digitale tekster og lignende (Nes, 2014, s. 38). Disse nyvinningene har også funnet sin plass i ungdomslitteraturen. Dette gjør at de nye samtidsrealistiske ungdomsromanene skiller seg fra tidligere utgitte verk og en ungdomsbok uten dem vil virke mindre troverdig (Nes, 2014, s. 38). I flere av de nyere ungdomsromanene brukes meldinger og nettpat som en naturlig del av samhandlingen mellom karakterer. Nes skriver om disse meldingene (2014, s. 38):

Uansett om vi vel å sjå desse som ”innmonterte tekstar” eller som avleverte replikkar, skil dei seg språkleg sett påfallende lite ut i diskursen. Det språklige uttrykket er verken dialekt eller såkalla SMS-språk. Bortsett frå eit og anna smilefjes er dei ikkje særleg annleis enn andre replikkar, og på lik linje med desse er meldingane skrivne både i direkte og indirekte form. Meldingsutvekslingar skaper ikkje distanse, men realisme. Dei glir saumlaust inn.

I nyere ungdomsromaner ligger perspektivet som oftest hos en ung hovedperson, samtidig som vi ofte treffer på jeg-fortellere. Derfor vil det være naturlig at også språket i bøkene reflekterer dette og farges av hovedpersonen (Nes, 2014, s. 31). Noen forfattere legger stor vekt på dette i fortellingene sine, mens andre forfattere foretrekker at replikkvekslingene er det som skal oppfattes som *autentisk*. Selve fortellingen deres vil derfor ha færre ungdommelige ordvalg og uttrykksformer. De legger dermed opp til at hovedpersonen, gjennom *indre monolog*, kan fremstå som reflektert, moden og velformulert. Dette kan gi et inntrykk av at dette er fortalt i etterpåkløkskapsens lys (Nes, 2014, s. 31). Uansett om en velger å bruke den ene eller den andre varianten, vil valget av et ungdommelig språk føre til at det fortalte oppfattes som autentisk eller mer ekte. Ofte kombineres det ungdommelige språket med bruk av presensform i ungdomslitteratur. Dette gjør at teksten gir en ”her og nå”-følelse, som kan føre til at tekstens unge lesere lettere kan relatere til den (Nes, 2014, s. 31).

Den tidligere danningsromanen for ungdom fulgte ofte et ”hjemme-borte-hjemme”-mønster. Den realistiske ungdomsromanen kan også ta i bruk dette narrative grunnmønsteret, men

momentet ”borte” er ikke nødvendigvis en konkret reise i disse bøkene. Den kan like gjerne forekomme i en overført betydning, der hovedpersonen blir revet løs fra det som han/hun oppfatter som vanlig eller dagligdags (Nes, 2014, s. 32). Nes nevner separasjon fra familie, vennekrets og det normale miljøet. Dette fører til at hovedpersonen kan oppnå en søken etter mening, følelsmessig frigjøring, modning og utvikling av identitet, som kan bli uttrykt som en indre reise. Etter denne indre reisen er ofte livet til hovedpersonen endret og hjemmet er nødvendigvis ikke lenger en trygg havn å vende tilbake til (Nes, 2014, s. 32).

I ungdomsromaner vil det også være interessant å se på hvordan kjønnsperspektivet blir brukt om karakterene. Nes (2014, s. 40) hevder at vi forenklet kan si at ”kjønnsperspektivet” tar for seg i hvilken grad boken er ”kjønnet”, i hvilken grad boken har et kvinnelig eller mannlig blikk (eller forfatter), og om hovedkarakteren er en gutt eller jente. På et større plan ser kjønnsperspektivet på hvordan kjønn og ulike normer for kjønn på forskjellige måter tas opp og tematiseres i teksten (Nes, 2014, s. 40).

I 1990-årene og tidlig på 2000-tallet brøt ungdomsromanene med det som hadde vært tradisjonell kjønnsrolletenkning. Det dukket opp bøker som tok for seg gutters følelsesliv, der guttene hadde problemer med angst og usikkerhet. Temaene i bøkene handlet ofte om forelskelse og vennskap og hvordan karakterene i bøkene taklet dette (Nes, 2014, s. 40). Plutselig hadde guttene blitt likere de tenkende, følsomme og til dels passive jentene, som en oftere traff på i kjærlighetsromaner og ungpikébøker. På denne måten oppstod det en problematisering av gutterollen i ungdomsromaner. Samtidig som disse guttene dukket opp i litteraturen, kom det også mer utypiske jentekarakterer inn i ungdomslitteraturen, som også nektet å tilpasse seg de gamle kjønnsrollemønstrene. Disse jentene ble oppfattet som tverre, vrang og sure, og representerte en forhandling av jenterollen (Nes, 2014, s. 41).

I nyere tids ungdomsromaner har det blitt normen at det i hovedsak finnes flere måter å være gutt og jente på. Jentene kan karakteriseres som både sterke og sårbare på samme tid, mens guttene enda kan fremstå som sårbare og usikre, men i mange tilfeller helst på innsiden. På utsiden kan det virke som det harde og ustyrlige har kommet tilbake (Nes, 2014, s. 41).

3.2 Karakterer

Det er stor forskjell på litterære karakterer og de kan skapes på forskjellige måter. Dette gjør også at de kan oppfattes på forskjellig vis. I bøker kan vi treffe på faste figurer som først og fremst er med for å utfylle en bestemt rolle i historien. Dette kan eksempelvis være i rollen som hjelper eller motstander (Andersen, 2012 s. 41). Slike litterære personer eller skikkelser kan få en fast plass innenfor en kultur, og fungere som typer i senere litteratur. Eksempler kan være en romantiker som Don Juan eller en dagdrømmer som Don Quijote. Disse typene ligger kulturelt lagret og kan brukes av forfatteren til å oppfylle en funksjon i boken (Andersen, 2012, s. 42).

På en annen side kan litterære personer også være veldig individualiserte skikkelser med en komplisert psykologi. Et tegn på en slik karakter vil være at skikkelsen forandrer seg på noen måter i løpet av fortellingen. En kan si at skikkelsene som blir kalt typer er motsetninger av de mer individualiserte skikkelsene. Det vanlige er å kalle de uforanderlige typene for *flate* personer og de individualiserte skikkelsene for *runde* personer (Andersen, 2012, s. 43).

Litterære personer og fiktive aktører som opptrer i bøker er vanligvis *ukomplette*. En karakter i en bok vil fremstå som ukomplett fordi vi ofte ikke vet noe særlig om fortiden til karakteren eller hva som har skjedd i oppveksten. Når vi leser boken vet vi heller ikke hva som vil skje med karakteren når boken er ferdig. Dette er fordi han ikke "har" noe fortid og han vil heller ikke ha noen fremtid etter at vi har lest ferdig boken. Han er ukomplett (Andersen, 2012, s. 44).

Som lesere vil vi automatisk fylle ut disse tomme plassene i fortellingen, men disse utfyllingene kan vi ikke bruke i litterære analyser. Dersom vi skal lese de fiktive fortellingene faglig, krever det at vi ikke fyller karakterens tomme plasser, for så å bruke dette til å forklare hvordan og hvorfor en karakter oppfører seg slik han/hun gjør. Det vil ikke være legitimt belegg for slike påstander i en tekstanalyse (Andersen, 2012, s. 44).

Med bakgrunn i dette vil jeg presentere teori som kan brukes til å analysere karakterene og finne deres kjennetegn og funksjon i teksten. Ettersom karakterene ikke vil "ha" noe fortid eller fremtid utenom det vi leser, vil analysen av disse karakterene dermed ta for seg den informasjonen vi kan finne i teksten.

3.2.1 Kilder til informasjon om karakterene

Det spesielle med romankarakterer er at de ligner på virkelige mennesker, selv om de er skapt av en forfatter. En kan se for seg at teksten er som en kentaur, der halve kroppen er menneske og den andre halvdelen tekst (Gaasland, 1999, s. 96). Karakteren kan være levende i hodet til leseren, som et ordentlig menneske, men vil likevel i realiteten bare være ord og setninger på papir. Når vi analyserer teksten må vi derfor ta hensyn til denne dobbeltheten. Vi kan vi ikke se på karakteren som et virkelig menneske, men vi kan heller ikke se den som bare ord på en side (Gaasland, 1999, s. 96).

For å få finne ut noe om karakteren i en fortellende tekst vil det normalt være to kilder til informasjon. Den ene kilden til informasjon vil komme fra fortelleren, som enten kan være i førsteperson eller tredjeperson. En tredjepersonforteller vet i utgangspunktet alt om karakterene sine, men basert på forskjellige grunner kan han/hun holde tilbake informasjon fra leseren. Førstepersonfortelleren har i motsetning til tredjepersonfortelleren naturlige begrensinger når det kommer til hvilken informasjon han/hun sitter på. En førstepersonforteller vil bare formidle sine egne tanker og kan ikke vite hva de andre karakterene i boken tenker og føler, så fremt de ikke selv gir uttrykk for det. Derfor bør alltid fortellerens troverdighet vurderes, da særlig førstepersonfortelleren (Gaasland, 1999, s. 96). Teori om synsvinkel vil være veldig viktig for en litterær analyse og jeg vil derfor presentere en egen del om synsvinkel senere i dette delkapittelet.

Den andre kilden vi har for å finne informasjon om karakteren, er karakteren selv, samt de andre karakterene som er med i boken. Både hva karakteren sier og hvordan han/hun handler, kan gi oss vesentlig informasjon om hvordan denne karakteren er. Bildet som vi lager oss av karakteren kan også påvirkes og endres ved andre karakterers beretninger og karakteristikk (Gaasland, 1999, s. 97). Karakteristikken kan være ufullstendig og sparsommelig. Derfor vil det, på samme måte som i tilfellet med synsvinkel, være viktig at vi her vurderer kildenes troverdighet når vi analyserer.

De neste to delene av dette delkapittelet vil ta for seg karakterenes kjennetegn og karakterenes funksjon i boken. Når en gjør en analyse av karakterer er det viktig å skille mellom disse to. Analyse av kjennetegn tar utgangspunkt i trekkene som til sammen utgjør en karakter, mens

analysen av funksjoner ønsker å se på konstellasjonene som eksisterer mellom karakterene (Gaasland, 1999, s. 99). I nyere litteraturforskning er analysen av funksjoner sentral innenfor de formalistiske og strukturalistiske retningene. På den annen side har karakterenes kjennetegn vært et større fokusområde for hermeneutikerne. I en tekstimmanent analyse (analyse som forholder seg til den litterære teksten, som om den var isolert fra omverdenen) som denne analysen er, vil det ikke være noen grunn til å velge mellom den ene eller den andre. Da bør analysen undersøke både funksjoner og kjennetegn (Gaasland, 1999 s. 99).

3.2.2 Kjennetegn ved karakterer

Kjennetegnene for en karakter vil være naturlige å ha med i en litterær analyse av karakterer, ettersom de vil vise frem det som gjør akkurat denne karakteren unik. Rolf Gaasland hevder at analysen av kjennetegnene til karakterene dreier seg om å *identifisere* og *gradere* de bestanddelene som i kombinasjon utgjør karakteren (Gaasland, 1999, s. 103/104). Her vil jeg se nærmere på dette.

Identifiseringen vil være utpekingen av kjennetegn eller karaktertrekk. Når det kommer til utpekingen vil det være lurt å fokusere på det som er spesielt for én karakter i motsetning til de andre karakterene i samme bok, Dette kan være et spesifikt kjennetegn eller opptil flere. Gaasland beskriver karakterene som *psykofysiske*, noe som vil si at de ikke bare krever en beskrivelse av ytre attributter, som fysisk fremtoning, men også av hvordan personligheten deres er og hvordan de er psykisk utrustet (Gaasland, 1999, s. 104). I analysen vil det også være viktig å ha et våkent øye for eventuelle symbolverdier i teksten.

Graderingen gjøres når de utpekte kjennetegnene fra identifiseringsfasen rangeres i forhold til hverandre. Her forventes det ikke at analysen skal ha med lange og prioriterte lister, men det handler mer om å ta stilling til hvilke(n) egenskap(er) som er dominante innenfor de flerfoldige kjennetegnene som til sammen utgjør karakteren (Gaasland, 1999, s. 104). Det er ikke nødvendig å ta med de aller minste detaljer om en karakter, men heller sette fokus på de viktigste kjennetegnene som definerer han/hun. På denne måten kan vi få frem essensen i selve karakteren. Det som gjør fiksjonspersonen levende og virkelig er kombinasjonen av de utvalgte kjennetegnene (Gaasland, 1999, s. 105).

3.2.3 Karakterfunksjoner

For å vite noe om jentekarakterens funksjon i bøkene, må vi foreta en komposisjonsanalyse. En slik analyse vil kunne si noe om karakterene og hvilken rolle de spiller i boken.

Utfordringen med en komposisjonsanalyse vil være å dele litterære tekster opp i ulike sekvenser, samt forklare sammenhengen mellom de utvalgte sekvensene (Gaasland, 1999, s. 50). Det finnes flere varianter av komposisjonsanalyse, men jeg har valgt å bruke en analyse som kjennetegnes med at den opererer med forhåndsdefinerte forventninger om faser. Når en benytter seg av en slik analyse, vil man møte teksten med forventninger om å finne faser som ”spenningsstigning” eller ”klimaks”. Gaasland (1999, s. 50) kaller denne for plot-analyse, som er en betegnelse jeg også vil bruke i denne oppgaven.

Plotforløpet er vanligvis det som utgjør ryggraden i fortellende tekster. Selv om modernistiske tekster i noen tilfeller eksperimenterer med ulike komposisjonsteknikker, vil de sjelden skille seg helt fra det tradisjonelle plotforløpet. Det finnes forskjellige definisjoner på fenomenet plot. Noen mener at plot nesten er det samme som ”story” (historie), mens andre mener at plot er mer lignende ”discourse” (diskurs) (Gaasland, 1999, s. 50). Jeg følger som nevnt ovenfor Gaaslands syn på plot, og han definerer det som et diskursfenomen.

Forestillingen om plot bygger på forestillingen om at en forteller har valgt ut et sett hendelser og tilstander, og sortert dem i bestemte faser som følger etter hverandre i en bestemt rekkefølge og i henhold til en bestemt logikk. (Gaasland, 1999, s. 51).

De sekvensene som ofte forekommer i en plot-analyse er eksposisjon, igangsetting av handling, spenningsstigning, klimaks, spenningsfall og avslutning. Likevel hender det flere ganger at noen av disse fasene kan bli utelatt. De fasene som oftest blir utelatt er eksposisjon, spenningsfall og avslutning (Gaasland, 1999, s. 51). Det finnes også tekster der rekkefølgen ikke er slik som nevnt ovenfor. Tekster kan begynne *in medias res*, slik at eksposisjonen kommer etter igangsettelsen av handling – som en forsinket og tilbakeskuende redegjørelse for utgangspunktet til fortellingen (Gaasland, 1999, s. 51).

En plot-analyse tar for seg to aspekter ved teksten. Den første er undersøkelsen av prosjekt- og konfliktakser. Den andre tar for seg de forskjellige fasene i handlingens fremdrift (Gaasland, 1999, s. 51). For å gjennomføre en plot-analyse er en nødvendig forutsetning å

kartlegge hvilke prosjekter som driver handlingen fremover. Dette kalles for prosjektaksen. En må også se på hvilke krefter som kan påvirke fremdriften, enten i negativ eller positiv forstand. Vi kaller dette konfliktaksen (Gaasland, 1999, s. 51). For å gjennomføre dette i praksis bør en ifølge Gaasland (1999, s. 51) stille disse fire spørsmålene til tekstens plot-forløp:

1. Hvem eller hva er tekstens hovedaktør?
2. Hva er hovedaktørens prosjekt?
3. Hvem eller hva fungerer som motstander til hovedaktørens prosjekt?
4. Hvem eller hva fungerer som hjelper til hovedaktørens prosjekt

Etter å ha pekt ut og definert prosjekt- og konfliktaksene vil det neste punktet være å peke ut de forskjellige fasene i handlingens fremdrift (Gaasland, 1999, s. 51). Den første av disse fasene er *eksposisjon*. Eksposisjonen er det tekstavsnittet som tar for seg presentasjonen av situasjonen eller tilstanden som er utgangspunkt for det videre handlingsforløpet. Her vil man ofte kunne begynne identifiseringen og definere hovedaktøren(e) og denne eller disses forhold til omverdenen (Gaasland, 1999, s. 52). ”Spørsmålet om hvilke(n) prosjektverdi(er) hovedaktøren(e) har, og eventuelt hvilke konflikter aktøren(e) er involvert i som et ledd i realiseringen av prosjektverdien(e), vil måtte utdypes og nyanseres underveis i analysen” (Gaasland, 1999, s. 52). Når det kommer til konfliktene finnes det flere muligheter. De fire generelle hovedkonfliktene er: Mennesket mot naturkreftene, mennesket mot mennesker eller menneskesamfunnet, mennesket mot seg selv og mennesket mot et aspekt ved tilværelsen. Ofte kan flere av disse konfliktene være representert samtidig (Gaasland, 1999, s. 52).

Den neste fasen er igangsettingsfasen. Her forekommer det noe som på en eller annen måte bryter med eller forstyrrer det gitte utgangspunktet, som igjen fører til at det oppstår en handling. Denne fasen kjennetegnes ved introduksjonen av en mangel eller fravær, og i det videre handlingsforløpet vil det skje et forsøk på å oppheve denne mangelen eller fraværet. Selve begjæret etter å oppheve mangelen eller fraværet ses på som selve motivasjonen i det narrative forløpet generelt (Gaasland, 1999, s. 52).

Ofte vil det være en enkelt hendelse som leder opp til igangsettingsfasen. Den neste fasen, *spenningsstigning*, vil derimot være sammensatt av flere hendelser som leder opp mot et

klimaks (Gaasland, 1999, s. 52). I spenningsstigningen møter en på flere større problemer som til sammen utgjør en reise på veien mot stabilitet.

Klimakset kan ses på som høydepunktet av de foregående fasene i hendelsesrekken. Gaasland (1999, s. 53) viser til Aristoteles når han sier at klimakset blir karakterisert ved et avgjørende skjebneomslag. Samtidig med skjebneomslaget vil hovedaktøren også oppnå selvinnsikt eller gjenkjennelse. Etter klimakset (spenningsutløsningen) følger det ofte en avslutning som kan deles inn i to faser. Den første av disse delfasene vil være spenningsfallet. Denne blir karakterisert ved ”en tilstand av konsolidering etter utløsningen” (Gaasland, 1999, s. 53). Den andre fasen er avslutningsdelen eller konklusjonen, hvor vi får vite mer om hovedaktørens videre skjebne. Denne fasen er en avslutning av handlingsforløpet og en form for løsning av de tidligere fasenes konflikter (Gaasland, 1999, s. 53).

Som nevnt tidligere er det ikke alltid slik at alle fasene eksiterer i et handlingsforløp. Det kan også skje at de ikke forekommer i samme rekkefølge eller at noen av dem kan slås sammen til en samlet fase. Likevel vil plot-analysen fungere som et godt virkemiddel når en skal finne handlingsforløpet i boken og hvem som bidrar til det.

3.3 Fortellehandlingen

I dette delkapittelet vil jeg legge frem teori om fortellehandlingen og se på hvordan man kan finne ut hvem som fremstår som forteller i bøkene man leser. Dette vil være nødvendig ettersom informasjonen vi får til analyse av karakterer må komme fra en kilde og vi må vurdere denne kildens troverdighet under analysen.

For å finne ut hvem som står for fortellerstemmen i en bok vil det være nok å stille spørsmålet: ”hvem forteller?” (Gaasland, 1999, s. 24). Det er vanlig å skille mellom to typer fortellere, *førstepersonforteller* og *tredjepersonforteller*. Førstepersonfortellere har en ”jeg-person” som forteller, mens fortelleren i en tredjepersonfortelling fremstår som en anonym stemme (Gaasland, 1999, s. 24). Det vil også være viktig at fortelleren i bøker bør holdes adskilt fra forfatteren. Selv om forfatteren og fortelleren har lignende synspunkter, bør vi holde fast ved at fortelleren og forfatteren ikke er identiske størrelser (Gaasland, 1999, s. 25).

Det finnes forskjellige måter å se fortellerens temporale plassering, eller i hvilken tid han/hun skriver. Gaasland opererer med fire forskjellige varianter. *Etterstilt narrasjon* forteller om noe som allerede har skjedd. Her benytter fortelleren i stor grad fortidsformer av verb, men kan også bruke det som kalles dramatisk presens. Dette kaller Gaasland den vanligste varianten (Gaasland, 1999, s. 26). *Foranstilt narrasjon* brukes når det fortelles fra en posisjon forut for det fortalte. *Samtidig narrasjon* oppstår når fortellingen og hendelsene gir inntrykk av å foregå samtidig. Her benytter fortelleren presensformen av verbene. Den siste varianten kalles *innskutt narrasjon* og brukes når fortellerhandlingen ikke foregår kontinuerlig, men deles opp i flere enkeltstående hendelser (Gaasland, 1999, s. 27).

Posisjonen til fortelleren blir ikke bare bestemt temporalt, men den eksisterer også stedlig i forhold til historieuniverset. Fortellerens stedlige plassering opererer med to mulige varianter. En *ekstern fortelleposisjon* oppstår når fortelleren selv ikke deltar i den historien som han eller hun formidler. Det motsatte blir den *interne fortelleposisjonen*, hvor fortelleren deltar i den historien som fortelles. Dette kan være både som hovedperson eller som biperson (Gaasland, 1999, s. 28).

Gaasland legger også vekt på fokuseringen i en fortelling. Han skriver at begrepet fokusering kan benyttes om to forhold: Hvem vi ser med (*synsvinkelinstansen*) og om hvem eller hva vi ser på (*fokalobjektet*). Synsvinkelinstansen kan lett tolkes som bare det vi ser, men det er viktig å presisere at synsvinkel også innbefatter de andre sansene, som lukt, hørsel, smak og så videre. Dette vil si at synsvinkelinstansen i fortellende tekster vil være den instansen vi sanser hele eller deler av fiksjonsuniverset gjennom (Gaasland, 1999, s. 28).

Det finnes også forskjellige varianter når det kommer til synsvinkel. Med den *interne synsvinkelen* vil sanseapparatet finnes i en eller flere av karakterene i historien. Med en *ekstern synsvinkel* vil sanseapparatet falle til den eksterne fortelleren. På denne måten vil vi få inntrykk av at vi sanser fiksjonsuniverset fra en posisjon utenfra (Gaasland, 1999, s. 29). Når det kommer til fokalobjektets to varianter handler det om hva vi får adgang til. Ved *indre fokusering* gis vi adgang til den fokuserte karakteren sine tanker og følelser. *Ytre fokusering* gir ikke adgang til det indre, men fokuserer på karakterens ytre attributter og positurer (Gaasland, 1999, s. 30).

Det er vanlig at forskjellige karakterer kan ha både en indre og ytre fokusering, mens andre karakterer bare har en av variantene. Den eksterne synsvinkelen kan ganske fritt skifte fokus mellom de forskjellige karakterene og i utgangspunktet være ”inne i hodet” til hvem som helst, uten at normale krav til sannsynlighet brytes. Den interne synsvinkelen kan derimot bare ”se inn i” seg selv og sitt indre (Gaasland, 1999, s. 30).

Når det kommer til det indre språket som vil benyttes i en slik intern synsvinkel, er *monolog* en av stilgenrene som brukes til gjengivelse av dette. Vi kan i utgangspunktet skille mellom to typer monolog. Den indre tankestrømmen, eller stream of consciousness og autonom monolog, kjennetegnes med en jeg-forteller, der syntaksen er oppbrutt, tegnsettingen mangler og det kan oppstå tankesprang og ulogiske forbindelser (Gaasland, 1999, s. 33). Dette anses som en av de mest realistiske fortellerteknikkene på bakgrunn av at den formidler, direkte og uten innblanding fra en forteller, en karakters usensurerte og uredigerte tankestrøm. En annen form for gjengivelse av det indre språket til en karakter er den indre monologen. Denne er litt annerledes enn den indre tankestrømmen fordi den fremstår som redigert. I en indre monolog er syntaksen og disposisjonen normal (Gaasland, 1999, s. 34).

I tillegg til den indre monologen finnes det andre fortellerteknikker for gjengivelse av språklig materiale. *Indirekte fri stil* defineres med at det er fortelleren som fører ordet, men han/hun benytter seg av karakterens vokabular og uttrykksmåte. En kan si at fortellerens stemme blandes med karakterens ytre og/eller indre stemme. Forskjellen på denne stilen og de to monologene er altså innblanding til fortelleren (Gaasland, 1999, s. 34).

Indirekte stil, referat og kommentar skiller seg videre fra indirekte fri stil ved at vokabularet og uttrykksmåten til karakteren blir skiftet ut med det som tilhører fortelleren. *Indirekte stil* oppstår når fortelleren bruker sine egne ord til å gjengi karakterens ytringer. Gaasland (1999, s. 35) forklarer dette som at ”dersom fortelleren sier ’Han tenkte at han var en usling’ i stedet for å la karakteren tenke ’Jeg er en usling’, benytter han indirekte stil”. *Referatet* skiller seg så fra indirekte stil ved at fortelleren oppsummerer det generelle innholdet i karakterens ytringer fremfor å gjengi dem (Gaasland, 1999, s. 35). *Kommentar* er den siste av disse teknikkene og en kan si at den fungerer som en oppsummerende faktor. Gaasland (1999, s. 35) beskriver kommentar som for eksempel fortellerens tolkninger, analyser, verdidommer, generaliseringer og referanser til egen skrivesituasjon.

Standarden i de fleste fortellinger har vært at fortellingen veksler mellom *scene* og *referat*. I nyere fortellinger finnes det derimot videreføringer av disse variantene. Mindre viktige hendelser i fortellingen kan utelates fremfor å bli referert. Dette kalles for *ellipser* (Andersen, 2012, s. 30). På en annen side kan noen av scenene i fortellingen strekkes ut slik at selve fortellingen tar lengre tid enn hendelsen. Dette kan skje når tanker forekommer i hodene på de handlende og dette gjengis på en så inngående måte at handlingstiden overskrides. Da kan fortelleren la hele hendelsesforløpet stå stille, samtidig som han fortsetter fortellingen. Dette fenomenet kalles *pause* (Andersen, 2012, s. 30). Andersen (2012, s. 30) beskriver disse variantene slik, ”Rent teknisk kan disse ulike variantene fremstilles som vekslinger i forholdet mellom to tidsdimensjoner, det vil si hendelsene i *historien* det fortelles om, og hendelsene i *fortellingen* der historien blir fortalt”. En kan se det som hvordan tiden på historienivå blir representert i fortellingen.

4 Analyse

I dette delkapittelet vil jeg analysere John Greens *Hvem er du, Alaska* og Sverre Henmos *Natt på Frognerbadet*. Her vil jeg ved hjelp av teorien som jeg har lagt frem undersøke hva som kjennetegner karakterene i bøkene og gjennom en plot-analyse se nærmere på handlingsforløpet. Ved hjelp av plot-analysen ønsker jeg å forstå jentekarakterenes funksjon i bøkene. Før jeg kommer til disse punktene av analysedelen vil jeg beskrive handlingen mer inngående, samt presentere karaktergalleriet i bøkene.

4.1 *Hvem er du, Alaska?*

Miles Halter er en 16-åring som går på high school i Florida. Han har ikke særlig mange venner på skolen og bestemmer seg for å flytte til en pensjonatskole i Alabama hvor faren gikk i sin ungdom. Når han ankommer skolen blir han fort kjent med romkameraten Chip Martin, eller Obersten blant venner. Obersten introduserer Miles for to andre venner ved skolen, Takumi og Alaska. Miles faller fort for Alaska, som han ser på som en drømmedame. I løpet av året på internatskolen blir Miles, gjennom vennegjengen, introdusert for et helt nytt miljø med alkohol, tobakk, rampestreker og ung kjærlighet. Dette skjer ikke uten konsekvenser og Miles og vennene lever stadig på grensen av hva som er lovlig ved internatskolen, samtidig som han og gjengen må studere veldig hardt på grunn av de krevende skolefagene. Livet går likevel greit for Miles på internatskolen helt til han og Obersten blir vekket en morgen like etter jul med en beskjed om at Alaska har kjørt seg ihjel i en bilulykke. Etter dette bruker Miles store deler av det resterende skoleåret på å finne ut om han kunne forhindre ulykken, samtidig som han og resten av avgangselevene lager en siste rampestrek på skolen til ære for Alaska.

Boken er skrevet i førstepersonsforteller med en intern fortellerposisjon, intern fokusering og intern synsvinkel, ettersom fortelleren er en del av historien og det er gjennom hans sanser og tanker vi følger historien (Gaasland, 1999, s. 25, 28-30). *Hvem er du, Alaska* er også skrevet med etterstilt narrasjon, ettersom det fortelles om noe som allerede har skjedd (Gaasland, 1999, s. 27). Boken følger en kronologisk rekkefølge, men er delt opp i to forskjellige deler. Den ene delen heter "Før" og den andre delen heter "Etter". Hvert kapittel forteller oss enten hvor mange dager det er før, eller hvor mange dager det er etter, bilulykken. Dette fører tydelig opp mot en hendelse, men jeg kommer nærmere inn på dette i plot-analysen. Ofte er

det flere dagers mellomrom mellom kapitlene, noe som passer godt med teorien om at nyere fortellinger utelater ting som ikke er viktige for fortellingen, fremfor å referere dem, slik det ofte ble gjort før. Dette er et eksempel på bruk av ellipser (Andersen, 2012, s. 30).

Hvem er du, Alaska? har markeringer på tittelsiden som indikerer at boken er utgitt for unge lesere (Slettan, 2014, s. 9). Her står det at den er utgitt av Gyldendal Barn og Ungdom. Den kan også ses på som en ungdomsbok ettersom den tar for seg et ungdomsperspektiv, samtidig som boken gir uttrykk for å være ungdommelig (Slettan, 2014, s. 12). Mer nøyaktig er denne boken en ungdomsroman. Dette kan vi si på grunn av at perspektivet ligger hos en ung hovedperson som også fungerer som jeg-forteller. Dette er i følge Svein Nes typiske kjennetegn ved ungdomsromaner (2014, s. 31).

Boken tar også i bruk det narratologiske mønsteret fra barnelitteraturen ”hjem-borte-hjem”. Likevel er det brukt i en form som er mer typisk for en realistisk ungdomsroman. Handlingen i denne formen starter hjemme, slik den gjør for Miles i Florida, men ”borte”-fasen ofte er en løsrivelse fra familie og det normale miljøet. Dette skjer for Miles når han reiser til pensjonatskolen, men i dette tilfellet reiser han også fysisk bort. Når en reiser bort oppnår hovedpersonen en søken etter mening og han må skape sin egen identitet. Dette er tilfelle for Miles, som i løpet av boken forsøker å finne ut hvem Alaska er, men finner også nye sider ved seg selv.

4.1.1 Karaktergalleriet

I denne delen av oppgaven beskriver jeg kort de karakterene som er betydningsfulle i boken, enten med mindre eller større roller. Dette vil være til hjelp når en leser analysen av oppgaven hvor disse karakterene nevnes.

Miles Halter er bokens jeg-forteller. Synsvinkelen i historien ligger hos ham og vi stifter bekjentskap med Miles allerede i første setning av boken. Her forteller han om avskjedsfesten moren hans vil holde for han før han drar til Alabama (Green, 2014, s. 9). Handlingen ses som nevnt tidligere fra Miles synspunkt og vi får mye av informasjonen vår gjennom hans tanker. I teorien er det dette som kalles monolog. Monologene i denne boken er av typen indre monolog, som vil si at vi ofte får tilgang til Miles sine tanker, men i en redigert versjon (Gaasland, 1999, s. 34). På bakgrunn av dette er Miles den personen vi vet mest om i boken

og vi følger hans reise gjennom året på Culver Creek pensjonatskole. Det er også verdt å nevne at Miles i store deler av boken går under kallenavnet ”Klumpen”, som han har fått av bestevennen sin Obersten.

Chip Martin er romkameraten til Miles og Miles beskriver Chip på følgende måte: ”Han målte så vidt halvannen meter, men var velbygd, som en Adonis i mindre målestokk, og han brakte med seg stanken av gammel sigarettøyk” (Green, 2014, s. 16). I tillegg har Chip en dyp stemme og en mor som tar seg av ham alene fordi faren er alkoholiker (Green, 2014, s. 17). På pensjonatskolen er Chip den kameraten som står Miles nærmest og fungerer som en støttespiller for ham. De beskrives flere ganger som et gammelt ektepar, noe som gir en indikasjon på hvor nært forholdet deres utvikler seg til å bli. I bokens handling fungerer han dermed som en støttende sekundærkarakter for hovedkarakteren, Miles.

Alaska Young blir tidlig en del av vennegjengen til Miles, men fungerer også som en kjærlighetsinteresse. Hun er beskrevet som utrolig vakker med en vever kropp. Likevel har hun en kraftig stemme, og er ikke veldig sjenert av seg (Green, 2014, s. 22-23). Hun er også veldig belest og en storforbruker av sigaretter. Hun beskriver seg selv som interessert i drikking og rampestreker (Green, 2014, s. 29) I boken fremstår hun som en viktig sekundærkarakter, som opptrer støttende for Miles i hans første år ved pensjonatskolen.

Takumi er den siste personene i vennegjengen til Miles. Gjennom Miles indre monolog får vi en del informasjon om Takumi, ”Takumi var en tynn japansk fyr som bare var noen centimeter høyere enn Obersten og snakket med munnen full mens jeg tygde langsomt og nøt bønneknasingen” (Green, 2014, s. 32). Det kommer også frem at Takumi ikke er en særlig beskjeden type og han deltar på det meste som gjengen foretar seg på skolen. Takumi er en sekundærkarakter i boken, men spiller ikke en like stor rolle som Alaska og Obersten.

Mr. Starnes, helst kalt Ørnen, er inspektøren ved pensjonatskolen. Han opprettholder lov og orden ved Culver Creek og Miles får fortalt av Obersten at Ørnen ser alt og at han kan lukte røyk på en mils avstand (Green, 2014, s. 25). Ørnen er en av få voksenpersoner i boken og kanskje den som er mest delaktig. Likevel spiller han ikke mer enn en perifer rolle i handlingen i boken.

Lara kommer inn i handlingen etter hvert og er i en kort periode også Miles alternative kjærlighetsinteresse og kjæreste. Miles beskriver henne som en søt andreåring som ”var født i Russland eller noe sånt, og hun hadde en svak aksent” (Green, 2014, s. 67). Hun faller litt ut og inn av handlingen i løpet av boken.

4.1.2 Plot-analyse

Det første jeg vil gjøre i denne plot-analysen er å gjøre rede for prosjekt- og konfliktaksen, slik at vi vet hva som driver handlingen fremover og hvem som eventuelt hjelper eller hindrer fremdriften i prosjektet (Gaasland, 1999, s. 51). For å finne ut av dette kan vi ifølge Gaasland stille fire spørsmål (Gaasland, 1999, s. 51):

Det første spørsmålet handler om hvem som er tekstens hovedaktør. Boken er skrevet med førstepersonsforteller og mesteparten av den informasjonen vi har tilgang til i teksten kommer fra førstepersonsfortellerens tanker og andre sanser, altså en intern fortellerposisjon. Vi følger hans historie fra pensjonatskolen gjennom boken og ser altså ting fra hans synsvinkel. Dette gjør Miles Halter til denne tekstens hovedaktør.

Det neste spørsmålet handler om hovedaktørens prosjekt. Prosjektet er det som driver handlingen i boken fremover. I denne boken følger vi som nevnt ovenfor Miles Halter i hans år på pensjonatskole i Alabama. I løpet av boken får vi oppleve mye forskjellig gjennom Miles synsvinkel. Vi ser hvordan han skaffer seg venner, hvordan han takler overgangen til en ny skole og forskjellige valg han tar. Dette er likevel bare deler av hovedprosjektet, som etter min mening er hans forelskelse i Alaska. Det er hans fascinasjon for henne og hans jakt etter å finne ut hvem hun egentlig er, samt å få henne til å gjengjelde hans følelser, som driver fortellingen fremover. Dette symboliseres også i tittelen til boken, *Hvem er du, Alaska?*.

Det tredje spørsmålet søker svar på hva som fungerer som motstander for hovedaktørens prosjekt. Dette er et vanskelig spørsmål ettersom det ikke finnes noen klare motstandere til Miles prosjekt. Den mest naturlige motstanderen mot et slikt prosjekt vil være Alaskas kjæreste, men han er ikke særlig deltakende i boken. Han vil likevel være et hinder for Miles sitt mål om å ende opp sammen med Alaska. Også Alaska selv fungerer som en motstander mot prosjektet, så lenge hun ikke gjengjelder følelsene som Miles har for henne. Det faktum

at hun dør i en bilulykke før Miles får snakket ut med henne om følelsene sine fungerer også som en motstander av hovedaktørens prosjekt.

Det fjerde, og siste spørsmålet, handler om hvem som fungerer som hjelper for hovedaktørens prosjekt. Her er det ingen klare hjelpere for prosjektet, men Miles må kanskje hjelpe seg selv i større grad. Det er han som må by på seg selv for at Alaska skal få øynene opp for ham.

Nå som jeg har lagt frem hva som er prosjekt- og konfliktaksene vil jeg videre se på fasene i handlingens fremdrift. Som Gaasland (1999, s. 51) nevner er den første fasen eksposisjon. I eksposisjonen må vi finne situasjonen som er utgangspunktet for hva som skjer videre i handlingsforløpet. Her finner vi ofte ut hvem som er hovedaktøren og dennes forhold til omverden (Gaasland, 1999, s. 52). I *Hvem er du, Alaska?* starter boken med at Miles Halter er hjemme i Florida og skal ha en avslutningsfest før han flytter til pensjonatskolen i Alabama (Green, 2014, s. 9). Etter denne festen fortsetter boken med at Miles ankommer Culver Creek pensjonatskole. Situasjonen som er utgangspunktet for hva som skjer videre i denne boken er at Miles skal flytte på pensjonatskolen og at han ankommer skolen. Det er på pensjonatskolen handlingen i boken finner sted og at han kommer dit gjør at handlingen i historien kan starte. Det er også i starten av boken vi blir kjent med Miles og hans ønske om å komme seg vekk fra Florida og ”dra på leting etter et Stort Muligens” (Green, 2014, s. 11). I løpet av de første sidene av boken blir vi kjent med hovedaktøren og finner altså den første fasen i handlingens fremdrift, eksposisjonen.

Den neste fasen i handlingens fremdrift kalles igangsettingsfasen. Her skjer det noe som bryter med utgangssituasjonen på en slik måte at handling fortøner seg som påkrevet (Gaasland, 1999, s. 52). Her oppstår det altså en mangel som søkes opphevet i det videre handlingsforløpet. Dette er ofte motoren i det narrative forløpet og ofte en enkelthendelse (Gaasland, 1999, 52). For Miles Halter skjer denne enkelthendelsen når han treffer Alaska Young. Han blir hodestups forelsket i henne første gang han ser henne. ”Men jeg hørte ham nesten ikke fordi den lekreste jenta i hele menneskehetens historie sto foran meg i avklipte jeans og ferskenfarget, trang topp” (Green, 2014, s. 22). Dette møtet er det som bryter med utgangspunktet og forelskelsen til Miles er det som driver store deler av handlingsforløpet gjennom boken. Han prøver i resten av handlingsforløpet å få Alaska til å gjengjelde forelskelsen, noe som kan ses på som at han vil oppheve mangelen som Gaasland nevner (1999, s. 52).

I igangsettingsfasen er det ofte bare en enkelthendelse som starter det hele. I spenningsfasen finnes det derimot flere hendelser som leder opp mot klimakset eller et skjebneomslag (Gaasland, 1999, s. 52). I *Hvem er du, Alaska?* finnes det også flere slike hendelser. Den første hendelsen er den første gangen Miles er alene med Alaska. I løpet av denne hendelsen får vi via den indre monologen i Miles hodet flere beskrivelser av hvor vakker Alaska er.

Og her passer det vel like bra som noe annet sted å si at hun var vakker. I mørket ved siden av meg luktet hun svette og vanilje, og den månesignatta så jeg ikke stort mer enn silhuetten av henne, bortsett fra når hun røykte, når sigarettens brennende kirsebær malte ansiktet hennes rødlig blekt. Men selv i mørket så jeg øynene hennes – intense smaragder. (Green, 2014, s. 28)

Etter dette følger det flere beskrivelser av henne og en kan merke at forelskelsen manifesterer seg.

Etter dette møtet er Miles veldig interessert i å vite mer om Alaska. Han spør romkameraten sin, Obersten, og får vite at hun er fra et lite sted kalt Vine Station, at han ikke vet mye om familien hennes og at hun har en kjæreste som går på college. Gjennom den indre monologen får vi vite at Miles ikke tenkte på noe annet enn Alaska resten av den formiddagen (Green, 2014, s. 31).

Senere blir Miles utsatt for et ritual som er vanlig ved Culver Creek. Han blir vekket om natten og kastet i innsjøen som ligger i nærheten. Etter dette sover han på ettermiddagen og Alaska kommer inn og vekker ham med sang. Hun erter ham også for at han kom til rommet hennes i bare undertøyet etter å ha blitt kastet i vannet. Etter dette er Miles litt irritert på Alaska og tenker at ”hun er søt, men du trenger ikke å like en jente som behandler deg som om du er ti år: En mamma har du fra før” (Green, 2014, s. 45-46).

Etter en time i verdensreligioner blir både Miles og Alaska kastet ut av timen. Miles, som alltid har ansett seg som godt likt av lærere, blir veldig stresset av dette. Alaska derimot virker uanfektet og foreslår at de skal gå på leting etter firkløver. Selv om Miles er stresset over å ha blitt kastet ut av timen tenker han for seg selv,

Når Alaska Young sitter med beina i kors i en stri, noen steder grønn kløvereng, foroverlent på leting etter firkløver, med den bleke huden i den dype utringingen meget framtrædende, er det et enkelt fysiologisk faktum at det er umulig å bli med henne på kløverletingen. (Green, 2014, s. 54)

Her er det tydelig at han er betatt av henne, men mye av fokuset hans er på utseendet.

Etter denne hendelsen er det flere andre hendelser hvor Miles og Alaska er alene sammen. En gang sitter de alene i TV-stua og Alaska holder hånden til Miles, mens hun forteller ham om hvordan hun fikk navnet sitt. I løpet av denne hendelsen er det like før Miles kysser Alaska, men han trekker seg (Green, 2014, s. 70). Han velger også å bli igjen på pensjonatskolen under Høsttakkefesten fordi Alaska ønsker det. Han velger henne fremfor foreldrene og lyver til dem om grunnen. Dette gjør han selv om han ikke stoler helt på henne på dette tidspunktet:

Jeg visste ikke om jeg kunne stole på Alaska, og jeg hadde definitivt fått nok av uforutsigbarheten hennes – kald den ene dagen, søt og grei den neste, uimotståelig flørtete i det ene øyeblikket, motståelig ufyselig i det neste. (Green, 2014, s. 95)

I løpet av Høstakkeferien er Miles og Alaska en uke alene på skolen. Den ene kvelden drikker de vin sammen og de ender opp liggende ved siden av hverandre med Alaska som stryker Miles på låret. I dette øyeblikket ønsker Miles Alaska mer enn noensinne (Green, 2014, s. 103). Han tenker også på om han skal fortelle henne at han elsker henne. Denne gangen forsøker han å kysse henne, men hun stopper ham med en finger på munnen og sier: ”Hysj. Hysj. Ikke ødelegg det” (Green, 2014, s. 104).

Den siste dagen i Høstakkeferien kommer Alaska grinende til Miles sitt rom. Hun snakker usammenhengende og Miles blir irritert på henne fordi han ikke forstår problemene hennes. ”Jeg visste ikke hvem ”alle” var, eller når ”alltid” var, og uansett hvor gjerne jeg ville forstå tvetydighetene hennes, begynte koketteriet å bli irriterende” (Green, 2014, s. 119). Han forstår ikke hvordan jenten som det ene øyeblikket smilte og var glad i det neste kunne oppføre seg slik. Alaska forstår forvirringen hans og sier til ham: ”Du elsker hun jenta som får deg til å le og viser deg porno og drikker vin med deg. Du elsker ikke den gærne, sure bitchen” (Green, 2014, s. 120). Etter dette blir det en liten avstand mellom Miles og Alaska og på et tidspunkt tenker han at:

Sånn som dette opplevde jeg aldri i Florida, denne å-så-typisk-high-school-angsten for hvem som liker hvem best, og jeg hatet meg selv for at jeg lot det skje nå. Du trenger ikke bry deg om henne, sa jeg til meg selv. Hun kan drite og dra.

(Green, 2014, s. 125)

Senere overnatter Miles, Alaska, Obersten, Takumi og Lara på en låve på skoleområdet etter at de har utført en rampestrek på noen andre elever ved skolen. Under en drikkelek forteller Alaska om hvordan moren hennes døde av slag. Hun var bare åtte år gammel, og hadde ikke ringt nødtelefonen. Dette hadde hun en enorm skyldfølelse for (Green, 2014, s. 148). Med dette forstår Miles hvorfor Alaska noen ganger oppførte seg, slik han oppfattet det, merkelig, ”Det var det sentrale øyeblikket i Alaskas liv. Nå skjønnte jeg hva hun mente når hun gråt og fortalte meg at hun ødela alt” (Green, 2014, s. 149). Selv om Miles nå har funnet ut bakgrunnen for hvorfor Alaska noen ganger oppfører seg som hun gjør, velger han å ikke snakke med henne om dette. I løpet av kvelden kysser også Miles Lara og de blir kjærester (Green, 2014, s. 151-152).

Alle hendelsene i denne spenningsstigningen fører opp mot et klimaks eller skjebneomslag. Her skal spenningen nå sitt toppunkt. I *Hvem er du, Alaska?* skjer dette like før den første delen av boken, kalt ”Før”, slutter og like etter den andre delen, kalt ”Etter” begynner. Det er ganske klart at inndelingen av boken har lagt opp til dette, men også handlingen passer inn i forhold til at det er her handlingen faktisk når sitt toppunkt, samtidig som det skjer et skjebneomslag.

I kapittelet ”Den siste dagen” er Miles med Lara på dagen, men på kvelden går han og Obersten bort til Alaskas rom. Alaska og Obersten starter en drikkekonkurranse, men Miles står over (Green, 2014, s. 160). Senere på kvelden spiller de spillet nødt eller sannhet. Alaska spør Miles ”Nødt eller sannhet, Klumpen”. Miles svarer ”Nødt”. Da sier Alaska ”Klin med meg” og det gjør de (Green, 2014, s. 161). Dette gjør de en god stund, selv om Miles engster seg for hva dette gjør med deres respektive forhold. Til slutt sier Alaska: ”Dette er kjempegøy, men jeg er så trøtt. Fortsettelse følger?” og begge sovner. Endelig har Miles nådd målet sitt og like før han sovner, hvisker han: ”Jeg elsker deg, Alaska Young” (Green, 2014, s. 163).

De våkner litt senere av at Alaska er febrilsk og skriker at hun må komme seg avgårde. Selv om både Miles og Obersten vet at hun er full lar de henne kjøre av sted den kvelden før de går tilbake til rommet sitt og legger seg (Green, 2014, s. 164). Neste morgen våkner de av at Mr. Starnes, Ørnen, banker på døren deres og ber dem komme til gymsalen. I gymsalen er alle elevene samlet og her får de beskjed av Ørnen om at Alaska har omkommet i en bilulykke (Green, 2014, s. 169). Hun hadde kjørt inn i en politipatrulje som hadde rykket ut til en lastebil som sto på tvers, og hun døde momentant (Green, 2014, s. 171).

Dette er klimakset i boken, det som er spenningstoppen, Men det er også et antiklimaks for Miles. Han har endelig nådd målet sitt om at Alaska skal ha noen av de samme følelsene for ham som han har for henne, men det ender opp i et antiklimaks når hun kjører seg i hjel den natten.

Etter klimakset kommer spenningsutløsningen som er en form for avslutning. Her vil det ikke være knyttet noen særlig spenning til utfallet av konflikten, men den videre skjebnen til de involverte personene kan fremdeles være uklar. Her får vi vite hovedpersonens videre skjebne, samt en oppsummering av handlingsforløpet (Gaasland, 1999, s. 53).

I *Hvem er du, Alaska?* er denne avslutningsdelen veldig lang og tar for seg Miles sin søken etter svar på hva som skjedde med Alaska den kvelden hun kjørte avgårde, skyldfølelsen han har for at han lot henne reise den kvelden, og veien videre for ham selv. Miles sliter med å slå seg til ro med hennes død, og det faktum at han føler seg forlatt av henne. Han tenker til stadighet på hennes siste ord til ham: ”Dette er kjempegøy, men jeg er så trøtt. Fortsettelse følger?” (Green, 2014, s. 173). Denne fortsettelsen kom aldri og Miles føler seg fortapt uten Alaska:

Jeg kunne prøve å late som jeg ikke brydde meg lenger, men det kunne aldri bli sant igjen. Du kan ikke bare gjøre deg selv betydningsfull og så dø, Alaska, for nå er jeg uopprettelig annerledes og jeg er så lei for at jeg lot deg dra, ja, men det var du som valgte det. Du lot meg stå muliglensløs igjen i den fanskens labyrinten din.
(Green, 2014, s. 209)

Miles reiste så til Culver Creek på jakt etter et ”Stort Muligens” (Green, 2014, s. 11). Etter Alaskas død føler han nå at han har mistet sitt Store Muligens, som var Alaska, og blitt fanget

i den hemmelighetsfulle labyrinten som Alaska har pratet om. Labyrinten som hun funderte på hvordan man kommer seg ut av (Green, 2014, s. 28).

Miles føler lenge at han og Obersten er alene om tapet av Alaska. De glemmer skolearbeidet og bruker all sin fritid på å finne ut hva som egentlig skjedde med henne den natten hun omkom. Det er ikke før han blir konfrontert av Takumi, at han forstår at det ikke bare er han og Obersten som er påvirket av hennes død. Etter at de blir låst inne i en dusj sammen sier Takumi: Jeg er ikke forbanna for at du lot henne dra. Men jeg er lei av at du oppfører deg som om du var den eneste fyren som var interessert i henne. Som om du hadde et slags monopol på å like henne” (Green, 2014, s. 223).

Etter denne samtalen skværer Miles og Takumi opp. Miles ber også Lara om unnskyldning for at han har ignorert henne. Det viser seg at hun også har tatt tapet av Alaska tungt (Green, 2014, s. 232).

... og først da skjønnte jeg hva Takumi mente den dagen vi hadde dusjet sammen – jeg hadde kanskje kysset henne, men jeg hadde *virkelig* ikke monopol på Alaska. Obersten og jeg var ikke de eneste som brydde oss om henne, og vi var ikke de eneste som prøvde å finne ut hvordan hun døde og hvorfor. (Green, 2014, s. 235)

Dette fører gjengen tettere sammen enn noen gang, men det fører ikke til noen løsning på spørsmålet om dødsfallet hennes var en ulykke eller selvmord. Miles vet enda ikke om han spilte noen rolle i Alaskas dødsfall, men han tenker:

Men vi visste det vi kunne få vite, og når vi visste det, hadde hun ført oss tettere sammen – Obersten og Takumi og jeg, i hvert fall. Og det var det. Hun etterlot seg ikke nok til at jeg kunne oppdage henne, men hun etterlot seg nok til at jeg gjenoppdaget det Store Muligens. (Green, 2014, s. 255)

Det at Miles har fokusert så mye på Alaska, og hennes død, har gjort at han har oversett det faktum at han har hatt det han søkte helt siden han kom til pensjonatskolen. Han ville ha et Stort Muligens ”med ekte venner og mer enn et lite liv” (Green, 2014, s. 263). Likevel er det først etter Alaskas død han innser det. Det er da han ser det store bildet. Han forstår at hun aldri har tilgitt seg selv for hva som skjedde rundt moren død og at hun har kollapset inn i seg

selv. Miles tenker at han fort kunne gjort det samme og ikke tilgitt seg selv for hva som skjedde med Alaska. Likevel ser han hvor det førte henne, og han velger heller å satse på livet, og det Store Muligens (Green, 2014, s. 263). Han skriver i en skoletekst: ”Vi trenger aldri være uten håp, fordi vi aldri kan ødelegges uopprettelig” (Green, 2014, s. 265).

I denne plot-analysen har jeg sett nærmere på prosjekt- og konfliktaksene i denne boken, samt pekt ut fasene i handlingens fremdrift. I arbeidet med prosjekt- og konfliktaksene fant jeg ut at Miles er bokens hovedaktør. Hans prosjekt i boken handler om hans fascinasjon for Alaska og hans jakt etter å finne ut hvem hun egentlig er, samt å få henne til å gjengjelde hans følelser. Dette er det som driver handlingen i boken fremover. I boken blir dermed Alaskas funksjon å være objektet i hovedaktørens prosjekt. Hun fungerer som den han jakter på helt frem til hennes død. Her får Alaska også en ny funksjon, som motstander, ved at hun dør og at Miles dermed ikke får fullført sitt prosjekt. Han finner aldri helt ut hvem hun er, samtidig som hun bare delvis gjengjelder hans følelser like før hun dør.

Til slutt vil jeg nevne en tredje funksjon som jeg også mener at Alaska spiller i denne boken. Miles går gjennom en prosess etter Alaskas død, hvor han stiller spørsmål med livet og lærer mye om seg selv. Han må ta noen tøffe valg, som definerer karakteren Miles. Dette gjør at han vokser og modnes gjennom en vanskelig periode i livet. Det er klart at Miles her opplever en identitetssøking og at han jobber med sin egen livsmestring, noe som er blant de viktigste temaene i ungdomslitteraturen (Slettan, 2014, s. 22). Alaska spiller en rolle som hjelper i dette etter sin død, men jeg mener også at hun spiller denne rollen før sin død. Hun fungerer helt klart som en støttespiller for Miles gjennom hans år på pensjonatskolen ved å introdusere han for regler, seksualitet og det sosiale livet ved skolen. Derfor mener jeg at Alaska også har en funksjon som hjelper i prosjektet Miles har med å finne sin egen identitet.

Oppsummert mener jeg at Alaska fyller flere funksjoner i denne boken, både som objekt og motstander for hovedaktørens hovedprosjekt, samt som hjelper for hans andre prosjekt, som omhandler hans søken etter identitet.

4.1.3 Kjennetegn

I dette delkapittelet vil jeg se på kjennetegnene ved både jente- og guttekarakteren i *Hvem er du, Alaska?*. Selv om denne oppgaven tar for seg kjennetegn og funksjoner ved jentekarakterer i to ungdomslitterære bøker, vil jeg i drøftingsdelen også sammenligne jente- og guttekarakterene opp mot teorien om kjønnsroller i ungdomslitteratur. Derfor blir det nødvendig at også guttekarakterens kjennetegn blir analysert.

4.1.3.1 Kjennetegn ved jentekarakteren

Når det kommer til kjennetegn ved karakterer har vi to kilder. Fortelleren, enten det er første- eller tredjepersonforteller (Gaasland, 1999, s. 96). Den andre kilden er karakteren selv eller de andre karakterene i boken (Gaasland, 1999, s. 97). Det er også viktig at vi vurderer kildenes troverdighet. Når en ser på karakterene er det viktig at en ser på både de indre og ytre attributtene. Først må en identifisere disse kjennetegnene, før en senere graderer dem etter hvilke som er mest fremtredende og viktige for denne karakteren (Gaasland, 1999, s. 104). Derfor vil jeg i denne delen av analysen starte med identifiseringen av kjennetegnene til Alaska Young, før jeg går videre til å gradere dem.

Jeg vil starte ved å se på Alaskas ytre attributter. Allerede første gang vi treffer Alaska får vi en beskrivelse av noen av hennes ytre attributter. Miles beskriver henne som, ”... den lekreste jenta i menneskehetens historie” (Green, 2014, s. 22). En nesten helt lignende beskrivelse får vi senere av Miles, der han beskriver henne som: ”... verdens deiligste jente” (Green, 2014, s. 37). Det er tydelig at Alaska er en pen jente, men dette er ikke de mest detaljerte beskrivelsene av hvordan hun ser ut. I den første scenen i boken hvor Miles og Alaska er sammen alene kommer det litt nærmere beskrivelser av hennes fysiske fremtoning. Her får vi vite gjennom Miles at hun luktet svette og solskinn og vanilje, og at øynene hennes skinte som intense smaragder. Vi får også vite at hun har en skihoppnese og Miles beskriver buene i kroppen hennes i detalj, der han legger vekt på hvor deilige de er (Green, 2014, s. 28). For Miles fremstår Alaska som en pen og vakker jente, og det er ingen informasjon i resten av boken som motsier dette.

Det er også tydelig at Alaska har forskjellige laster når det kommer til tobakk og alkohol. Hun fungerer som en slags langer for Miles og Obersten når de trenger røyk. Dette er bakgrunnen

for Miles første møte med Alaska, da han og Obersten skal til Alaska for å kjøpe røyk (Green, 2014, s. 22). Selv røyker hun veldig mye. Hun røyker første gangen hun og Miles er alene sammen (Green, 2014, s. 27) og til stadighet gjennom resten av boken. Da Miles på et tidspunkt spør henne hvorfor hun røyker så fort, svarer hun at ”Dere røyker for å nyte det. Jeg røyker for å dø” (Green, 2014, s. 58). Når det kommer til drikking beskriver hun to felles interesser som hun og Obersten har, ”... drikking og rampestreker” (Green, 2014, s. 29). Når hun og Miles er alene på skolen under Høsttakkeferien drikker de sammen og hun sier at vinforbruket har økt en smule det siste semesteret (Green, 2014, s. 102). Etter en kveld med mye drikking, spør Miles Alaska om hun ikke burde drikke litt mindre. Til det rister hun på hodet og svarer: ”Klumpen, det du må forstå om meg er at jeg er et dypt ulykkelig menneske” (Green, 2014, s. 154). Alaska er bare 16 år og det at hun røyker og drikker såpass mye kan være illevarslende. Kommentarene hennes om at hun røyker for å dø og at hun er et dypt ulykkelig menneske, gjør at det også lyser noen faresignaler. Når hun dør er hun også påvirket av alkohol (Green, 2014, s. 172).

Det er finnes flere tilfeller i boken der Alaska gir guttene en lekse når det kommer til feminisme. Når Obersten spør Alaska om hun kan stryke skjorten hans responderer hun med å rope: ”Du skal ikke få påtvinge *meg* det patriarkalske paradigmet” (Green, 2014, s. 46). Når en annen jente beskylder henne for å ha vært utro med kjæresten hennes, anklager hun henne for å bryte den hellige pakten mellom kvinner. ”Hvordan skal det å dolke hverandre i ryggen hjelpe kvinner å heve seg over patriarkalsk undertrykkelse?!” (Green, 2014, s. 84). I en scene hvor Miles og Alaska er blitt invitert til Høsttakkemiddag hos Obersten og moren, skjeller hun også ut guttene for at de ikke bidrar til matlagingen og hevder at det er kjønnsdiskriminerende (Green, 2014, s. 115).

Alaskas skiftende humør er et gjennomgående tema i boken. Den første som så vidt bemerker dette er Obersten. Etter at Miles har spurt ham flere spørsmål om Alaska sier han at ”Nå får det være nok om Alaska. Så vidt jeg vet, går det nittito jenter på denne skolen, og hver eneste en er mindre gal enn Alaska...” (Green, 2014, s. 31). Selv om dette bare kan være en humoristisk slengbemerkning, er det i alle fall en indikasjon på at Alaska ikke er en A4-jente. Det bygges likevel opp om dette i en scene like etterpå. Miles har vært på rommet til Alaska og forteller Obersten at Alaska har oppført seg ”kjipt” mot ham. Da svarer Obersten: ”Som jeg sa, humørsvingninger”. Etter en diskusjon med Takumi om at Alaska hadde tystet på noen tidligere medelever får vi gjennom den indre monologen tilgang til Miles’ tanker. Han tenker:

”Jeg hadde aldri mistenkt Alaska for å være illojal. Humørsyk, jo da. Men ikke tyster” (Green, 2014, s. 93). Han har flere ganger tanker om Alaska, som når de to diskuterer om han skal bli igjen i Høsttakkeferien:

Jeg visste ikke om jeg kunne stole på Alaska, og jeg hadde definitivt fått nok av uforutsigbarheten hennes – kald den ene dagen, søt og grei den neste, uimotståelig flørtete i det ene øyeblikket, motstående ufyselig i det neste. (Green, 2014, s. 95)

Han lar seg også irritere av henne i en senere scene, hvor hun gråter på rommet hans. Han tenker: ”Hvordan kunne jenta som fortalte den vitsen tre timer tidligere bli et sånt hulkende vrak” (Green, 2014, s. 120). Som om hun forstår ham, sier hun: ”Vet du ikke hvem du elsker, Klumpen? Du elsker hun jenta som får deg til å le og viser deg porno og drikker vin med deg. Du elsker ikke den gærne sure bitchen” (Green, 2014, s. 120). Dette tenker Miles at han er enig i.

Ved flere tilfeller får vi små hint om at Alaska ikke liker seg hjemme. I en diskusjon med Takumi sier Miles: ”Vel, det er ganske tydelig at hun ikke liker seg hjemme” (Green, 2014, s. 94). Hun velger også å bli på skolen i Høsttakkeferien i stedet for å reise hjem. Når Miles spør henne om hvorfor hun ikke reiser hjem i feriene, svarer hun: ”Jeg er bare redd for spøkelses, Klumpen. Og hjemme er det veldig mange av dem” (Green, 2014, s. 101). Disse spøkelsene får en forklaring når hun senere forteller om hvordan moren døde foran øynene hennes da hun var liten. Dette er noe hun føler seg ansvarlig for og som forklarer beskrivelsen om at det finnes spøkelses hjemme (Green, 2014, s. 148).

Alaska er også opptatt av eksistensielle spørsmål om liv og død, samtidig som hun snakker om døden og depresjon. Første gang Miles og Alaska er alene sammen nevner hun Simon Bolivar og hans siste ord: ”Hvordan skal jeg komme meg ut av denne labyrinten?” (Green, 2014, s. 27). Alaska funderer på om labyrinten handler om å leve eller dø (Green, 2014, s. 28). Senere snakker hun igjen om denne labyrinten og det er tydelig at dette er noe som opptar henne:

Hele livet er man fanget i labyrinten og tenker på hvordan man skal unnsnippe den en dag, og hvor utrolig det kommer til å bli, og det er tanken på den fremtiden som gjør at

man holder ut, men så kommer man aldri ut. Man bare bruker framtiden til å unnsnippe nåtiden. (Green, 2014, s. 70)

Den siste gangen hun snakker om labyrinten, mener hun å ha funnet svaret på hva den handler om. Hun mener den handler om lidelse og da blir spørsmålet hennes: ”Hvordan komme seg ut av lidelsens labyrint?” (Green, 2014, s. 104). Hun forteller Miles at for henne er alltid lidelsen der. Hun leser også bøker om depresjon (Green, 2014, s. 112), samtidig som hun dagen før hun dør beskriver seg ovenfor Miles som ”et dypt ulykkelig menneske” (Green, 2014, s. 154).

Videre skal jeg gradere de identifiserte kjennetegnene etter hvilke som er mest fremtredende og viktigst ved jentekarakteren. De kjennetegnene jeg har identifisert ved Alaska er: hennes ytre attributter, hennes forhold til røyking og drikking, de feministiske kommentarene, det skiftende humøret, hennes problemer relatert til hjemmet og hennes tanker om liv og død.

Utseendet vil jeg si at har en viktig del i bokens handling, ettersom Miles blir betatt av Alaska på bakgrunn av utseendet alene. Senere faller han for jenten også, men utseendet hennes er det som tiltrekker ham i starten. Likevel handler dette om hva som er de viktigste kjennetegnene ved henne som karakter og hva som er mest fremtredende. Derfor vil jeg argumentere for at utseendet definitivt definerer, og er ett av kjennetegnene til, Alaska Young, men ikke i så stor grad som en del av de andre kjennetegnene som har blitt identifisert.

Hennes feministiske ytringer er gjennomgående i boken og handlingen. Vi finner som nevnt flere eksempler der hun klager på det patriarkalske samfunnet. Likevel forekommer dette bare i enkelttilfeller. Hun tar aldri opp dette temaet i større diskusjoner og det er ingenting som indikerer at dette er en stor kampsak for henne. Ettersom jeg ikke kjenner karakteren utenfor boken, kan jeg ikke utelukke dette, men det er likevel mest naturlig å tro at dette handler om iboende verdier heller enn bevisste kampsaker. Det er helt klart et kjennetegn ved henne, men noen av de andre kjennetegnene er mer fremtredende og virker viktigere for denne karakteren.

De fire siste kjennetegnene vil jeg derimot si at alle definerer henne på en sterk måte. Dette er hennes skiftende humør, hennes problemer relatert til barndomshjemmet, hennes røyking og drikking, samt hennes tanker om liv og død. Særlig virker det som hun har tatt morens død hardt innover seg. Det at hun har opplevd død i så tidlig alder, i tillegg til at hun til en viss

grad har påtatt seg skylden for det, er noe som kan påvirke alle de fire siste kjennetegnene. Morens død har helt klart gjort at hun har problemer relatert til hjemmet. Det kan være tungt å komme hjem til stedet som minner henne om moren. Det at hun har måttet forholde seg til døden fra en så ung alder har helt sikkert også fått henne til å tenke over døden. Dette påvirker altså hennes tanker om det eksistensielle. Det er sannsynligvis derfor hun er så interessert i labyrinten, som tar for seg livet og døden, samt lidelse. Det er uvisst om dette også har ført til at hun drikker og røyker, men ettersom hun sier til Miles at hun drikker fordi hun er dypt ulykkelig, kan det finnes en sammenheng der. Det skiftende humøret kan til tider forvirre de andre medlemmene i vennegjengen. I store deler av boken har ikke vennene til Alaska noen kunnskap om bakgrunnen hennes, noe som fører til at de sannsynligvis mistolker henne og humørsvingningene.

Til sammen utgjør alle de identifiserte kjennetegnene deler av Alaskas karakter, men jeg mener altså at noen av dem er mer fremtredende og viktige enn andre.

4.1.3.2 Kjennetegn ved guttekarakteren

Jeg vil også starte analysen av guttekarakteren ved å se på ytre attributter. Vi får ikke vite veldig mye om Miles utseendet, men en detalj får vi gjentatt flere ganger i løpet av boken, og det er at han er tynn. Etter at han har ankommet pensjonatskolen tar han seg en dusj. Etter at han har kommet ut av dusjen ser han seg selv i speilet og tenker:

Jeg ble alltid overrasket over hvor tynn jeg var: Det virket ikke som de tynne armene mine ble noe tykkere på vei fra håndleddet til skulderen, brystkassen manglet enhver antydning til fett eller muskler, og jeg ble flau og lurte på om det gikk an å gjøre noe med speilet. Jeg dro det enkle, hvite dusjforhenget til side og smatt inn i avlukket.
(Green, 2014, s. 16)

Miles får også et kallenavn av romkameraten sin, Obersten. Kallenavnet er Klumpen og spiller på ironi på grunn av at han egentlig er så tynn (Green, 2014, s. 22). Obersten nevner også hvor tynn han er under Miles første møte med Alaska. Etter at Alaska har dradd ned Miles' shorts som en spøk, påpeker Obersten at "foreløpig i forholdet vårt, Klumpen, har jeg sett kyllingbeina dine altfor ofte" (Green, 2014, s. 23).

Miles er heller ikke særlig dyktig i sosiale sammenhenger. Under avskjedsfesten hans før han flytter til Alabama, tenker han at han, ”egentlig aldri var god til småprat” (Green, 2014, s. 10). Han fremstår også som konfliktsky. Når fasttelefonen utenfor rommet til Miles og Obersten ringer, spør Obersten om han ikke har tenkt å ta den. Miles tenker at han ikke egentlig liker å bli kommandert, men han ville heller ikke havne i en krangel, så han springer ut og svarer. En dag snakker vennegjengen om noe som Miles ikke kjenner til. Gjennom Miles indre monolog får vi vite at dette passer ham fint. I følge ham var det å ”lytte stille” hans generelle sosiale strategi (Green, 2014, s. 57).

Et annet kjennetegn ved Miles er at han er usikker og veldig lett påvirkelig. Når han finner ut at alle de andre vennene hans røyker, ser han det som enklest å bare starte selv. ”Jeg hadde aldri røykt før, men hvis de innfødte gjorde det, så...” (Green, 2014, s. 24). Miles blir også påvirket til å drikke i løpet av oppholdet sitt på pensjonatskolen. Alaska tilbyr han vin og Miles tenker: ”Jeg var urolig et øyeblikk mens jeg satt med hånden om flaskehalsen, men jeg ville stole på henne, så da gjorde jeg det” (Green, 2014, s. 102). Det er tydelig at dette er ting han ikke ville gjort selv, men han lar seg påvirke av vennene sine. Likevel er han på et tidspunkt redd for at han har havnet i feil vennegjeng. Etter at Alaska og Obersten har beskrevet sine felles interesser som drikking og rampestreker, undrer Miles på om han har snublet borti det moren kalte for ”dårlige venner”. Han konkluderer med at de virker for smarte til det og tenker ikke stort mer over det (Green, 2014, s. 29). Miles er også veldig kritisk til seg selv. Etter at Alaska har sovnet ved siden av ham på sofaen, har han lyst til å legge seg ned sammen med henne. Han tør likevel ikke, og i en slags blanding av indre monolog og stream of consciousness, tenker han: ”Men jeg manglet mot og hun hadde kjæreste og jeg var klønete og hun var dødsnydelig og jeg var håpløst kjedelig og hun var uendelig fascinerende” (Green, 2014, s. 111).

Selv om Miles i store deler av boken fremstår som usikker, kan han i selskap med vennene sine fremstå som mer selvsikker. Når vennegjengen er i gymsalen for å se på skolens basketlag, havner Obersten og Miles i en diskusjon med en medelev. Her snakker Miles tilbake til medeleven, som er mye større og mer populær enn han selv. Miles tenker at Oberstens selvsikkerhet har smittet over på ham og Obersten referer til det som hans første opptreden som badass (Green, 2014, s. 63). Den samme selvsikkerheten kjenner han på når gjengen skal ut på en stor rampestrek. ”Der vi gikk fem på rad, følte jeg meg kulere enn noen gang før. Det Store Muligens var kommet, og vi var uovervinnelige” (Green, 2014, s. 129).

Miles kommer også fra en solid familie som er glad i ham. Han ringer foreldrene hver søndag og når de slipper ham av på skolen sier begge foreldrene at de er glade i ham (Green, 2014, s. 14). Selv om han ofte vil virke tøff, får han en klump i halsen når han skal reise hjem fra juleferien og begge foreldrene gråter. Da tenker han at han er glad for at han har en familie (Green, 2014, s. 122)

Videre vil jeg gradere de identifiserte kjennetegnene etter hvilke som er mest fremtredende og viktigst ved guttekarakteren. Det jeg har funnet ut om kjennetegnene ved Miles er: hans ytre attributter, at han er usikker og lett påvirkelig, at han ikke er særlig dyktig i sosiale sammenhenger, men at han kan stå frem sammen med venner og at han kommer fra en solid familie.

Når jeg har forsøkt å gradere kjennetegnene til Miles har jeg funnet det vanskelig. Dette er fordi flere av kjennetegnene har sammenheng med hverandre. Det at han er tynn er tydeligvis noe han tenker over i sosiale sammenhenger. Dette, sammen med at han er kritisk til seg selv og ser seg selv som klønete og kjedelig, kan føre til at han trekker seg tilbake i sosiale sammenhenger. Når han da får en vennegjeng som aksepterer ham, er det derfor vanskelig for ham å si nei når de tilbyr ham noe, som for eksempel røyk og alkohol. Det at han vet at vennene støtter ham gjør også at han får ekstra mot når han er sammen med dem.

På bakgrunn av dette vil jeg si at de kjennetegnene jeg har identifisert hos Miles er like fremtredende og like viktige.

4.2 Natt på Frognerbadet

Simon er 16 år og går siste året på en ungdomsskole i Oslo. Store deler av overkroppen til Simon er dekket med brannsåre etter at huset til familien brant ned da han var liten. Faren hans døde i brannen og nå er det bare moren og Simon igjen. På skolen henger han stort sett med vennegjengen sin, som består av den brautende Bengtjohnsen, rødhårete Amigo, Frank, som får alle damene og Jesper som helt mangler hemninger. Gjengen øver ofte på triks ved stupetårnet til Frognerbadet. En dag reiser de der på kveldstid med lovnader om fest og stupekonkurranser, og det er her Simon ser Petra for første gang. Petra er helt annerledes enn de fleste jentene på Simon sin alder. Hun er skallet, spiller fiolin og er medlem av Natur og

Ungdom. Simon forelsker seg i Petra, men prøver å holde det hemmelig for vennegjengen sin, fordi de mener at Petra ikke er god nok for ham. Dette fører til problemer for Simon i både hans forhold til vennegjengen og hans forhold til Petra. Etter mye frem og tilbake blir likevel Simon og Petra sammen, og det virker som om vennegjengen hans også aksepterer dette.

Boken er skrevet med førstepersonforteller med en intern fortellerposisjon, intern fokusering og intern synsvinkel, ettersom fortelleren er en del av historien. Det er gjennom hans sanser og tanker vi følger historien (Gaasland, 1999, s. 25, 28-30). Boken er skrevet kronologisk og har en åpen slutt. Ofte kan det være flere dagers mellomrom mellom noen av kapitlene. Dette passer godt med teorien om at nyere fortellinger utelater ting som ikke er viktige for fortellingen, fremfor å referere dem, slik det ofte ble gjort før. Dette er et eksempel på bruk av ellipser (Andersen, 2012, s. 30).

I tittelsiden til *Natt på Frognerbadet* finnes det markeringer som indikerer at boken er utgitt for ungdomslesere, ettersom den er en del av Gyldendal Barn & Ungdom (Slettan, 2014, s. 9). Boken kan også ses på som en ungdomsbok fordi den tar for seg et ungdomsperspektiv, samtidig som selve boken gir uttrykk for å være ungdommelig (Slettan, 2014, s. 12). Det er også klare tegn som tyder på at boken er en ungdomsroman. Perspektivet ligger hos en ung hovedperson, som også fungerer som jeg-forteller. Ifølge Slettan er dette typiske kjennetegn ved ungdomsromaner (2014, s. 31).

Boken følger også en form for ”hjemme-borte-hjemme”-mønster fra barnelitteraturen, men det er brukt i en form som er mer tilpasset for en realistisk ungdomsroman. Handlingen starter hjemme i normale omgivelser, slik det gjør for Simon i *Natt på Frognerbadet*, men ofte er ikke momentet ”borte” nødvendigvis definert som en konkret reise i ungdomsbøker. Det vil ses mer på som en løsrivelse fra det som han/hun oppfatter som dagligdags eller vanlig. Denne løsrivelsen kan være en separasjon fra familie, vennekrets og det normale miljøet og fører til at hovedpersonen kan oppnå en modning og en utvikling av identitet (Nes, 2014, s. 32). I *Natt på Frognerbadet* skjer denne separasjonen delvis mellom Simon og vennene hans, når de ikke godkjenner Petra som hans nye kjæreste. Dette får Simon til å tenke over vennene sine, hvorfor han tar de valgene han gjør, og hva han er villig til å ofre for kjærligheten. Til slutt kommer han ut som en mer moden person, som tør å stå for sine egne valg. Dette kan også ses på som en utvikling av identiteten, ettersom han nå er sikrere på seg selv foran sine nærmeste.

4.2.1 Karaktergalleriet

I denne delen av oppgaven beskriver jeg kort de karakterene som er betydningsfulle i boken, enten med mindre eller større roller. Dette vil være til hjelp når en leser analysen av oppgaven hvor disse karakterene nevnes.

Simon er bokens jeg-forteller. Synsvinkelen i historien ligger hos ham og vi møter ham allerede på første side av boken når han er dommer i vennegjengens stupekonkurranse ved Frognerbadet. ”Jeg nikker. Sola speiles i vannet, og jeg er sliten av å myse. De kommer alltid i samme rekkefølge. Først Bengtjohnsen og Amigo, som stuper fra femmeren, deretter Jesper og Frank fra treeren. Jeg gir karakterer” (Henmo, 2012, s. 5). At handlingen formidles fra Simons synspunkt gjør at mesteparten av informasjonen vi får i denne boken kommer fra hans tanker, også kalt indre monolog. Dette fører til at Simon er den personen i boken vi vet mest om og vi følger fortellingen om de siste månedene hans på ungdomsskolen.

Bengtjohnsen er en av vennene til Simon og skal bli murer etter ungdomsskolen (Henmo, 2012, s. 13). Han heter egentlig Bengt Johnsen, men da han var liten sa han det alltid så fort at vennene hans bare brukte begge navnene når de snakket om ham (Henmo, 2012, s. 53). Bengtjohnsen er en brautende type som liker å være venner med alle selv om Simon ofte oppfatter at vennskapene bare går en vei (Henmo, 2012, s. 8). Likevel er han en som stiller opp for vennene sine uansett hva som skjer (Henmo, 2012, s. 27).

Amigo har rødt hår og fregner på skuldrene. (Henmo, 2012, s. 9). Han er den i vennegjengen til Simon som er best når det kommer til stuping, noe som er en aktivitet som gjengen legger veldig mye arbeid i. Han ble født i Spania og der bestemte foreldrene hans seg for å kalle ham Amigo (Henmo, 2012, s. 9). ”Han høres ut som han er en liten, sorthåret spanjol, og ser ut som han er klippet ut av en turistbrosjyre for Norge” (Henmo, 2012, s. 9).

Frank er også med i vennegjengen til Simon. Han er den av vennene som er kjekest og har mest dametekke. ”I motsetning til Bengtjohnsen, som er nødt til å bruke muskler for å få jentene til å bli, kan Frank bare sitte stille og vente på at de kommer løpende” (Henmo, 2012, s. 6). Han er kraftig av vekst og kjører serier med situps og pushups hver kveld (Henmo,

2012, s. 7). Han er den eneste i gjengen, utenom Simon, som enda spiller fotball aktivt. I tillegg spiller han på kretslaget.

Jesper er det siste medlemmet i vennegjengen til Simon. Han har en drøm om å bli elektriker, men kan like gjerne ende opp som rørlegger, ifølge seg selv (Henmo, 2012, s. 13). ”Jesper er den laveste av oss. Og begynner å bli litt tjukk” (Henmo, 2012, s. 16). Han blir beskrevet som helt grenseløs, og går også på piller, mest sannsynligvis mot ADHD (Henmo, 2012, s. 16).

Petra er en jente som Simon treffer ved Frognerbadet (Henmo, 2012, s. 25). Hun er der med søskenbarnet sitt Ludvig og hans venner. Hun er skallet og går ofte i militærbukse (Henmo, 2012, s. 46). Hun fungerer som en kjærlighetsinteresse for Simon i fortellingen, er medlem i Natur og ungdom, spiller fiolin og går på taekwondo.

4.2.2 Plot-analyse

I denne plot-analysen vil jeg først gjøre rede for prosjekt- og konfliktaksen, slik at vi kan definere hva som driver handlingen fremover og hvem som eventuelt hjelper eller hindrer fremdriften i prosjektet (Gaasland, 1999, s. 51). For å finne ut av dette kan vi forsøke å finne svar på Gaaslands fire spørsmål til tekstens forløp (1999, s. 51).

Det første spørsmålet tar for seg hvem som er tekstens hovedaktør. Denne boken er skrevet med førstepersonforteller og dermed kommer mesteparten av den informasjonen vi har tilgang til i teksten fra førstepersonfortellerens tanker og andre sanser, med andre ord en intern fortellerposisjon. Vi følger førstepersonfortellerens historie fra de siste månedene på ungdomsskolen. Dette gjør at Simon blir denne tekstens hovedaktør.

Det neste spørsmålet handler om hovedaktørens prosjekt. Prosjektet blir beskrevet som det som driver handlingen i fortellingen fremover. I *Natt på Frognerbadet* følger vi Simon i hans siste år på en ungdomsskole i Oslo og følger fortellingen gjennom hans synsvinkel. Her får vi se hvordan han som ungdom prøver å finne sin plass i vennegjengen, hjemme og ikke minst i forhold til kjærligheten. Det som skiller seg ut som hovedprosjektet for Simon er hans forelskelse i Petra. Hans av og på-forhold med henne er det som driver fortellingen fremover og det som resten av de mindre prosjektene i fortellingen sentrerer seg rundt.

Det tredje spørsmålet tar for seg hva som fungerer som motstander for hovedaktørens prosjekt. I denne boken finnes det en del karakterer som fungerer som motstander for hovedaktørens prosjekt, og da spesielt vennene til Simon. Simon ser på Petra som drømmedama, men vennene hans er av en oppfatning, og forstår ikke hva han ser i henne. De kritiserer henne flere ganger i fortellingen og sier at han er bedre uten henne. Dette fører også til at Simon til tider virker som en motstander for sitt eget prosjekt, ettersom han lar seg påvirke av det vennene sier om Petra. Dette skaper komplikasjoner i forholdet deres.

Det fjerde, og siste spørsmålet, handler om hvem som fungerer som hjelper for hovedaktørens prosjekt. I denne boken er det ingen klare hjelpere for prosjektet til Simon. Vennene hans, som kanskje kunne fungert som støttespillere, fungerer heller som motstandere mot prosjektet hans, og han vil heller ikke diskutere det med moren sin. Dette fører til at den eneste som kan hjelpe Simon i prosjektet er han selv. Dette gjør at Simon fungerer både som motstander og hjelper i sitt eget prosjekt.

Nå som jeg har lagt frem hva som er prosjekt- og konfliktaksene vil jeg i den videre analysen se på fasene i handlingens fremdrift. Den første delen i handlingens fremdrift er eksposisjon (Gaasland, 1999, s. 51). I denne delen må vi finne situasjonen som er utgangspunkt for hva som skjer videre i handlingsforløpet. Det er her vi ofte finner hovedaktøren i fortellingen, og dennes forhold til omverden (Gaasland, 1999, s. 52). *Natt på Frognerbadet* starter med at Simon og vennene hans forbereder seg på de siste månedene på ungdomsskolen, og grubler på hvor de skal gå på videregående skole. I kapittel en blir vi introdusert for Simon og gjengen ved Frognerbadet, i kapittel to får vi et innblikk i hvordan de har det på skolen og i kapittel tre får vi et innsyn i Simons hjemmesituasjon. Det er i disse kapitlene vi får innsyn i situasjonene som er utgangspunkt for hva som skjer videre i boken. Her treffer vi Simon og får se hvordan hans forhold til omverden er. Disse tre kapitlene fungerer som eksposisjonen og første fase i handlingens fremdrift.

Den neste fasen i handlingens fremdrift blir kalt igangsettingsfasen. Her skjer det noe som bryter med utgangssituasjonen på en slik måte at handling fortoner seg som påkrevet (Gaasland, 1999, s. 52). Her oppstår det en mangel som søkes opphevet i det videre handlingsforløpet. Dette kan ofte ses på som motoren i det narrative forløpet og er ofte en enkelthendelse (Gaasland, 1999, s. 52). I *Natt på Frognerbadet* er enkelthendelsen som snur

utgangssituasjonen på hodet den første gangen han ser Petra. Dette skjer når han er på Frognerbadet sammen med vennene sine:

Tjue meter foran meg sitter en jente på huk. To rumpeballer svever hvitt lavt over gresset. Som et hjerte opp ned. Og jeg klarer ikke la være å stirre. Det er helt umulig å trekke til seg blikket. Hun er barbert på hodet. Jeg ser hele skallen hennes. Fine buer. (Henmo, 2012, s. 25)

Simon blir fascinert av Petra med en gang han ser henne og bruker store deler av den kvelden ved Frognerbadet til å utforske henne på avstand. Denne fascinasjonen, som senere utvikler seg til en forelskelse, er det som bryter med utgangspunktet i fortellingen og driver handlingen fremover. Introduksjon av en jente bryter opp med Simons normale hverdag som består av skole, venner og familie. Likevel er det å få en kjæreste noe han har drømt om, og resten av boken handler om hvordan han forsøker å få det til å fungere med Petra. Dermed fungerer dette forholdet som en opphevelse av den mangelen som nevnes av Gaasland (1999, s. 52).

I igangsettingsfasen er det ofte en enkelthendelse som setter i gang det hele, men i spenningsfasen finnes det derimot flere hendelser som leder frem mot klimakset eller et skjebneomslag (Gaasland, 1999, s. 52). Slike hendelser er det flere av i *Natt på Frognerbadet*.

Etter at Simon har observert Petra ved Frognerbadet, tenker han mye på henne i dagene som kommer. Han ”lurer på hvordan det føles å helle vann på hodet hvis man ikke har hår” og lurere også på ”... hvilken skole den skalla jenta skal begynne på” (Henmo, 2012, s. 36).

Den første gangen Simon ser Petra igjen etter kvelden på Frognerbadet, er når de treffer hverandre ved trikken etter at Simon har vært på en fest. ”Den blanke skallen hennes skinner i lyset fra gatelyset over dem. Hun har på seg posete militærbukser og en sort T-skjorte med påskriften ”Haunted” i kule bokstaver” (Henmo, 2012, s. 46). Petra går sammen med en større gjeng, men Simon klarer å plukke opp at den skallete jenta heter Petra (Henmo, 2012, s. 50).

Både vennegjengen til Simon og vennegjengen til Petra hopper på trikken sammen, og Simon havner på setet like bak Petra. Plutselig bryter det ut en slåsskamp, og under denne

slåsskampen velter Simon litt rundt før hodet hans plutselig er rett ved siden av Petras (Henmo, 2012, s. 55):

”Hei,” sier jeg. ”Hei,” svarer hun og smiler. Bløte, fine lepper. Smilehull. ”Hva skjer?” spør jeg. ”Kommer du ofte hit?”

Og når hun ler, føles det som om jeg for første gang i livet har funnet en jente som skjønner humoren min.

(Henmo, 2012, s. 56)

De får ikke snakket særlig mer sammen fordi trikkesjåføren stopper trikken og hiver av alle slåsskjempene. Vennene til Simon går av, men han velger å bli på trikken med Petra. Han føler seg som en drittsekk fordi han har droppet vennene. Likevel føler han at det er verdt det fordi han nå sitter på en trikk med Petra på setet foran seg (Henmo, 2012, s. 56).

Trikken stanser ved en park og Petra inviterer Simon med på en tur. På turen kommer de til en elv hvor de stanser for å prate. Det går mange tanker i hodet til Simon: ”Jeg lurer på hva hun driver med på fritiden. Om hun er flink på skolen. Om hun har hatt mange kjærester” (Henmo, 2012, s. 63). Når de skal til å gå videre bøyer Petra seg plutselig frem og kysser ham (Henmo, 2012, s. 64). Simon tenker: ”Det suser i ørene, blodet koker, og jeg vet at det er nå, akkurat nå, jeg blir voksen” (Henmo, 2012, s. 65). Likevel avbryter Petra seansen like etterpå, og går mot fontenen i parken. Når Simon kommer til fontenen er Petra borte, men resten av gjengen fra trikken har ankommet. Her er det tydelig at Simons forelskelse starter for alvor.

En søndag, etter kvelden på Frognerbadet, går Simon på pc-en i stua for å google Petra. Han finner mobilnummeret hennes i telefonkatalogen og sender henne etter mye om og men en melding: ”Hei, hvor ble du av i går? Simon” (Henmo, 2012, s. 72). Petra svarer, og de sender hverandre meldinger hjemme og på skolen. Etter hvert får han vite mer om henne, for eksempel at hun spiller fiolin og er engasjert i miljø saker. ”Fiolin og miljø. Jeg begynner å kjenne henne. Vet ting om henne som ikke de andre gutta vet, og har i tillegg tre meldinger fra henne i innboksen” (Henmo, 2012, s. 76). Dette er tydeligvis noe han er stolt over. Til slutt avtaler de et møte etter skoletid (Henmo, 2012, s. 79). Simon og Petra møter hverandre i sentrum, går tur, og ender opp med å kysse på festningen (Henmo, 2012, s. 80). Etter dette fortsetter de å sende meldinger frem og tilbake og det er tydelig at Simon blir mer og mer forelsket i Petra.

Selv om Simon synes Petra er flott, er ikke denne meningen delt av alle vennene til Simon. Når guttene skal spille basketball, holder Bengtjohnsen opp ballen og sier: ”Ser dere at det ligner på hun derre Petra-dama som henger sammen med Ludvig og gjengen?” (Henmo, 2012, s. 87). De kommer med flere kommentarer som: ”... hun lukter vondt. Jeg hadde ikke tatt henne” og ”fine pupper, men rimelig støgg” (Henmo, 2012, s. 87). Det er tydelig at vennenes meninger om Petra har mye å si for Simon, for etter den samtalen begynner han å tvile på seg selv: ”Vet plutselig ikke hva jeg skal gjøre. Lurer på om jeg har tatt feil. Kanskje jeg holder på å drite meg fullstendig ut” (Henmo, 2012, s. 89). Tidligere har han syntes det skalla hodet var fint og likt at hun var litt annerledes enn andre jenter, men etter å ha hørt på vennene kryper tvilen inn.

Senere sitter Simon sammen med Petra ved sjøen. ”Jeg har skrevet om deg i dagboken min”, sier Petra (Henmo, 2012, s. 92). Hun sitter i bikini og Simon fantaserer om hvordan det ville være å trekke i lissen slik at knuten går opp: ”Jeg drukner i forelskelse og lurere på hva hun har skrevet” (Henmo, 2012, s. 92). Det er tydelig at han er forelsket i henne, men han sliter med det faktum at vennene hans ikke deler hans oppfatning av henne:

Jeg nekter å tro at de andre synes hun er stygg. Det er bare et uttrykk. Det er fordi hun er kulere enn dem. Fordi hun er skallet. For at hun er så pen at jeg nesten blir fortvilet. (Henmo, 2012, s. 97)

Petra vil svømme ut til flåten hvor vennene til Simon er, men han tør ikke. ”Petra er allerede fem-seks tak på vei utover. Alle vennene mine er på flåten. Vi kan ikke komme dit som et par” (Henmo, 2012, s. 99). Selv om han er forelsket i Petra, tør han ikke vise det foran vennene.

Etter at de har badet ved sjøen har vennene til Simon lagt merke til at han er med Petra. ”Du er klar for Petra, du! Litt kinky, kanskje?”, sier Jesper (Henmo, 2012, s. 100). De stiller flere spørsmål som: ”Hva er det du driver med?” og ”Hva er det du ser i henne?” (Henmo, 2012, s. 100). Til slutt spør Bengtjohnsen: ”Er du interessert i henne?” (Henmo, 2012, s. 102). Her har Simon sjans til å innrømme for vennegjengen at han har følelser for Petra, men han tør ikke stå opp for seg selv og henne: ”Jeg ser ham inn i øynene da jeg svarer klart og tydelig. ’Nei.’” (Henmo, 2012, s. 102).

Simon er på fotballtrening når han plutselig ser mot tribunen og blir sjokkert. ”For der sitter det en jente. Uten hår. Med militærbukser og en lang rekke ringer i det ene øret. Og da jeg ser henne, vinker hun mot meg og smiler” (Henmo, 2012, s. 152). Dette gjør Simon rimelig stresset og også litt sur. Han tenker: ”Det er feil. Det er helt klin, forbanna feil. Man kommer ikke uanmeldt og ser på trening” (Henmo, 2012, s. 152). Det er tydelig at Simon er stresset på grunn av at dette muligens betyr at han og Petra må vise seg offentlig som et par. Han sliter med forskjellige følelser. Halve han vil løpe bort og kysse henne. Den andre halvdelen er utrolig flau over at hun er der for å se på ham. Simon må ta et valg. Han velger å ignorere henne når han og laget jogger forbi der hun sitter:

... Petra har sett meg for lengst. Smiler mot meg. Men jeg klarer det ikke. Får det ikke til. Jeg forsøker å presse frem noe for henne. Et smil. Et vink. Jeg ser hvordan smilet hennes stivner i ansiktet. Hånden hennes faller ned i fanget. Og det er noe så forbanna ensomt over det at jeg bare har lyst til å grine, men så er jeg forbi.
(Henmo, 2012, s. 154).

Når Simon ser tilbake mot tribunen er den tom. Etter treningen slår Petra opp med ham over tekstmelding (Henmo, 2012, s. 156).

Vennegjengen til Simon får høre at Petra var på fotballtreningen og kommer med flere frekke kommentarer som: ”He, he, det er jo helt komisk. Kom hun skallajenta på treninga deres i går?” (Henmo, 2012, s. 160) og ”Det var ikke lett å skjønne hva du så i henne. Har hun begynt å følge etter deg, eller, siden hun kommer på treninga og alt” (Henmo, 2012, s. 161). Simon virker litt resignert og orker ikke svare guttene. Han tenker: ”Det hadde aldri fungert med Petra og meg. Det er her jeg hører hjemme” (Henmo, 2012, s. 161). Med ”her”, mener han sammen med vennegjengen.

Etter at Simon og Petra slår opp, er Simon hjemme fra skolen i et par dager. Til slutt bestemmer han seg for å oppsøke Petra hjemme hos henne. Like før han kommer frem ombestemmer han seg og stanser. Han tenker: ”Jeg skulle ikke stanset, bare gått bort og ringt på. Nå er det for sent. Jeg ser for meg reaksjonen hennes. Jeg har ingen rett til å komme hit. Hun vil ikke ha meg her” (Henmo, 2012, s. 166). Han setter seg heller i et tre i nabolaget og

venter. Mens han sitter i treet, kommer lillebroren til Petra bort og inviterer han med seg for å treffe Petra (Henmo, 2012, s. 170).

Når Simon treffer Petra, spør hun ham hva han vil. Simon prøver å overbevise henne om at han ikke er flau over henne og at han vil ha henne tilbake (Henmo, 2012, s. 171). ”Jeg er forelsket i deg”, sier han og lurer på hvorfor de ikke kan fortsette der de slapp:

Fordi jeg ville blitt glad og overrasket hvis du kom og så på meg gjøre et eller annet.
Fordi jeg vil ha en kjæreste som blir glad hvis jeg kommer og ser på ham. Ikke en som ser i bakken og tenker at jeg ikke er god nok for kompisene hans.
(Henmo, 2012, s. 172).

Simon prøver å forklare at det ikke er sånn det er, men Petra sier at hun må på en spilletime, så det får bli en annen gang. Når hun sier en annen gang er dette noe som tenner Simon og han tenker: ”En annen gang? Hun mener det blir en annen gang?” (Henmo, 2012, s. 172). Han er i ekstase og tenker: ”Hun kan gjøre hva hun vil, så lenge vi er sammen” (Henmo, 2012, s. 173). Det er tydelig at dette gir Simon ny tro på at han og Petra kan ende opp sammen.

Etter møtet hjemme hos Petra, finner Simon ut at han skal ta henne på ordet og se på henne gjøre et eller annet. Han ender opp med å gå på terminkonserten hennes, hvor hun skal spille fiolin (Henmo, 2012, s. 184). Han er også litt beruset etter å ha drukket ved sjøen tidligere på kvelden. Simon applauderer voldsomt når Petra spiller og etter konserten er ferdig venter han på henne ved parkeringsplassen. Her konfronterer Petra Simon og sier: ”Du later som du er så forbanna kul, men du trenger ikke være det. Det virker nesten som du er flau over deg selv” (Henmo, 2012, s. 192). Simon blir overrasket over dette, men tenker likevel at det er noe av det han liker ved henne (Henmo, 2012, s. 192). Han liker at hun utfordrer ham.

Etter en veldig lang spenningsfase, ender boken opp i et klimaks, eller spenningstopp, når Simon reiser til Frognerbadet på fest (Henmo, 2012, s. 199). Når han kommer på festen går han rundt og leter etter Petra. Han går litt utenfor anlegget når han plutselig hører en stemme bak seg som sier: ”Står og koser deg?” (Henmo, 2012, s. 202). Stemmen tilhører Petra. Etter at de har småpratet litt, spør hun: ”Har du tenkt noe på det jeg sa?” (Henmo, 2012, s. 203). Simon vet ikke helt hva han skal svare og skifter heller tema. Petra forklarer at hun liker ham, men at de ikke kan komme noen vei dersom han ikke kommuniserer med henne. Hun spør

han: ”Hvorfor er det så vanskelig for deg å bare si hva du tenker?” (Henmo, 2012, s. 204). ”Du skulle bare visst, tenker jeg. Som om ikke det er vanskelig for alle” (Henmo, 2012, s. 204). Selv om Petra utfordrer Simon, dunker hjertet hans hardt når hun sier at hun liker ham. Etter litt mer småprat, smiler hun og legger armene rundt ham. Hun tilgir ham og han klemmer henne tilbake så hardt han kan (Henmo, 2012, s. 205). ”Jeg liker deg, jo”, sier hun. ”Jeg liker deg, også”, sier han (Henmo, 2012, s. 205). At de snakker åpent sammen og at Petra tilgir Simon, er klimakset i den lange rekken av hendelser dem i mellom:

Som Aristoteles påpekte, karakteriseres klimaks ved et avgjørende skjebneomslag – et omslag som av og til faller sammen med at helten oppnår (selv)innsikt eller gjenkjennelse. (Gaasland, 1999, s. 53)

Dette skjebneomslaget skjer med Simon etter klimakset, når vi går inn i spenningsutløsningen, eller avslutningen. Han tar hånden til Petra og drar henne mot bassenget hvor vennene hans er. Selv om han ennå er litt usikker på om det han gjør er en god ide, fortsetter han (Henmo, 2012, s. 206). Han har endelig tatt et valg, nemlig å stå med Petra. Dette kan ses på som skjebneomslaget i denne boken. Petra og Simon går side om side frem til bassenget, og Simon legger armen sin rundt henne (Henmo, 2012, s. 206). ”Nei, men se hvem som kommer her”, sier Bengtjohnsen når han får øye på dem (Henmo, 2012, s. 206):

Jeg stålsetter meg for hva som måtte komme. Er klar til å forsvare henne. Eller meg. Eller hva som helst. Vil ha en kamp, Men den kommer ikke. Bengtjohnsen bare nikker gjenkjennende til Petra og fortsetter samtalen med Ludvig som om ingenting har skjedd. Som om vi ikke eksisterer. Eller som om alt er normalt.
(Henmo, 2012, s. 207)

Simon fryktet at han måtte velge mellom Petra og vennegjengen så lenge, men til slutt viser det seg at valget ikke får så store følger som han hadde forestilt seg. Han beholder både vennene og kjæresten. Dette fører til en slags slutføring av det forutgående handlingsforløpet, og konfliktene forsones. Dette er typiske trekk for avslutningsdelen i en plot-analyse (Gaasland, 1999, s. 53).

Helt til slutt i boken får Simon nytt mot etter at han har stått frem offentlig med Petra. Gjennom hele boken er Simon redd for å vise seg uten t-skjorte, på grunn av brannsåret som

dekker hele overkroppen. Med det nye motet vil han vise for alle, og særlig Petra, at han ikke er en feiging lenger (Henmo, 2012, s. 207). Han river av seg skjorten han har på seg og klatrer til toppen av stupetårnet. Han hopper og tenker: ”... hvis hun er der når jeg kommer opp igjen, kommer alt til å gå bra” (Henmo, 2012, s. 210). Fortellingen får en åpen slutt.

I denne plot-analysen har jeg lagt frem prosjekt- og konfliktaksen i *Natt på Frognerbadet* og vist hvordan denne driver handlingen i boken fremover. Målet med analysen var å finne ut hvilken funksjon jentekarakteren har i denne boken. Jeg har kommet frem til at jentekarakteren, Petra, fungerer som objektet for hovedkarakterens prosjekt i denne fortellingen. Prosjektet til Simon er å få Petra til å gjengjelde hans følelser for henne. Det er når disse karakterene møtes at selve handlingsforløpet igangsettes og det skjer en brytning med det dagligdagse i livet til Simon. Dette beskrives i eksposisjonen. Spenningsstigningen tar for seg utviklingen i Simons forhold med Petra, som ender i klimakset ved Frognerbadet, hvor de endelig finner sammen.

Likevel mener jeg at Petra også spiller en rolle som hjelper til et annet prosjekt i denne boken. Denne rollen kommer som et resultat av det originale prosjektet til hovedkarakteren. Gjennom Simons sitt prosjekt for å bli sammen med Petra, vokser han som person og blir tvunget til å ta flere vanskelige valg som definerer ham som karakter. Dette er typiske trekk for den samtidsrealistiske ungdomsromanen og hovedkarakterene kommer ofte styrket ut av prøvelsene de treffer på (Nes, 2014, s. 29). Gjennom samtalene med vennene og Petra foregår det en identitetssøking hos Simon, der han forsøker å finne ut hvem han er og hvem han vil være. Dette gjør Petra til en hjelper i Simons søken etter identitet, som er et av hovedtemaene innenfor ungdomslitteraturen, og denne boken (Slettan, 2014, s. 22). Dermed kan en si at Petras funksjon er både som objekt og hjelper for hovedpersonens prosjekter.

4.2.3 Kjennetegn

I dette delkapittelet vil jeg se på kjennetegnene ved både jente- og guttekarakteren i *Natt på Frognerbadet*. Selv om denne oppgaven tar for seg kjennetegn og funksjoner ved jentekarakterer i to ungdomslitterære bøker, vil jeg også sammenligne jente- og guttekarakterene i drøftingsdelen opp mot teorien om kjønnsroller i ungdomslitteratur. Derfor blir det nødvendig at også guttekarakterenes kjennetegn blir analysert.

4.2.3.1 Kjennetegn ved jentekarakteren

Når det kommer til kjennetegn ved karakterer har vi to kilder. Fortelleren, enten det er første- eller tredjepersonforteller (Gaasland, 1999, s. 96). Den andre kilden er karakteren selv eller de andre karakterene i boken (Gaasland, 1999, s. 97). Det er også viktig at vi vurderer kildenes troverdighet. Når en ser på karakterene er det viktig at en ser på både de indre og ytre attributtene. Først må en identifisere disse kjennetegnene, før en senere graderer dem etter hvilke som er mest fremtredende og viktige for denne karakteren (Gaasland, 1999, s. 104). Derfor vil jeg i denne analysen starte med identifiseringen av kjennetegnene til Petra, før jeg går videre til å gradere dem.

Jeg vil starte med å se på Petra sine ytre attributter. Den første beskrivelsen av Petras ytre attributter får vi allerede den første gangen Simon ser henne ved Frognerbadet. Han ser henne og tenker, ”... Og jeg klarer ikke la være å stirre. Det er helt umulig å trekke til seg blikket. Hun er barbert på hodet. Jeg ser hele skallen hennes. Fine buer” (Henmo, 2012, s. 25). Før Simon blir introdusert for Petra får vi flere beskrivelser hvor Simon observerer henne på avstand, ”... Den blanke hodeskallen. Digre sølvringer i ørene. Og verdens største øyne” (Henmo, 2012, s. 29). ”Ser på jenta uten hår” (Henmo, 2012, s. 30). Dette er de tre første beskrivelsene av Petra i boken og det er tydelig at det er det skallete hodet som er det mest fremtredende trekket hennes. Dette er kanskje heller ikke så overraskende ettersom det ikke er alle 16 år gamle jenter som velger en slik frisyre.

Etter at Simon blir bedre kjent med Petra kommer det flere beskrivelser av utseendet hennes som ikke handler om frisyren. Første gang de snakker sammen alene, ser Simon på henne og tenker, ”Bløte, fine lepper. Smilehull” og ”Det er mellomrom mellom alle tennene hennes. Som et stakittgjerde” (Henmo, 2012, s. 55). Også når de er sammen ved sjøen kommer det nærmere beskrivelser av utseendet hennes, samt hvordan hun lukter: ”... at hun lukter solkrem, jordbær og har myk hud. Ingen andre jenter jeg har kjent, har hatt så fin hud. Hun er helt glatt bortsett fra på kinnene. På begge kinn har hun kviser. Små, sorte nupper” (Henmo, 2012, s. 93).

Fra beskrivelsene til Simon får vi et inntrykk av hvordan Petra ser ut, og beskrivelsene er i hovedsak positive. Likevel må en også vurdere kildens troverdighet (Gaasland, 1999, s. 104). I dette tilfellet er Simon subjektiv ettersom han er forelsket i Petra. Derfor bør en også se på

beskrivelser fra andre kilder i boken for å finne kjennetegn ved karakteren. Dette kan for eksempel være andre karakterer i boken (Gaasland, 1999, s. 96). Kameratene til Simon kommer i løpet av boken med et par beskrivelser av Petra som ikke er så flatterende som dem Simon gir. Under en diskusjon om Petra i vennegjengen, sier Frank: "... men hun lukter vondt" (Henmo, 2012, s. 87), som blir en motsetning til Simons beskrivelse om at hun lukter godt (solkrem og jordbær). Bengtjohnsen holder også opp en basketball og sammenligner den med Petra (Henmo, 2012, s. 87). Med dette sammenligner han basketballen med Petras hode, som er skallet, på en negativ måte. Frank beskriver henne slik: "Fine pupper, men rimelig støgg" (Henmo, 2012, s. 87). Det er tydelige forskjeller på hvordan Simon ser Petras utseende og hvordan vennene oppfatter det, men det som kanskje skiller utseendet hennes mest fra andre jevnaldrende jenter, er frisyren hennes.

Petra har også en del interesser som kommer frem i løpet av boken. Når hun og Simon er sammen i parken kan hun ramse opp flere elver i Oslo, noe som får Simon til å lure på hvorfor hun kan så mye om dette (Henmo, 2012, s. 63). Dette får han svar på senere, når han googler henne og finner ut at hun er medlem i Natur og Ungdom (Henmo, 2012, s. 70). Hun diskuterer dette litt med Simon når de sitter på trikken sammen, "Jeg får pepper fordi jeg er aktiv i NU. Det er ganske utrolig. Folk er bare opptatt av tull, mens ting faller helt sammen rundt dem" (Henmo, 2012, s. 128). Det er tydelig at miljøet er noe hun engasjerer seg for. På denne trikketuren finner han også ut at hun driver med taekwondo. Når han søker henne opp på internett, finner han telefonnummeret hennes. Når Simon og Petra sender meldinger med hverandre nevner hun at hun spiller fiolin, men at hun skal slutte etter skolen sin avslutningskonsert (Henmo, 2012, s. 76).

Petra fremstår som veldig moden for alderen, og virker også veldig sikker på seg selv og sin egen identitet. Et eksempel på dette er som nevnt ovenfor at hun er medlem i Natur og Ungdom, selv om hun beskriver at dette er noe hun får pepper for på skolen sin (Henmo, 2012, s. 128). Hun tør å stå opp mot andre for de sakene som betyr noe for henne. Vi får også flere eksempler på hvor moden og sikker på seg selv hun er i samtalene hun har med Simon. Når Simon sier til henne at hun ikke bør slutte å spille fiolin, svarer hun:

Jeg tror ikke jeg skal slutte. For jeg liker det. Og poenget er egentlig at hvis du liker at jeg kommer på treninger eller kamper, så må du si det og mene det. På samme måte kan du bare si det hvis du ikke liker det. Det er ikke så farlig. Jeg liker deg, men det

betyr ikke at jeg vil at du skal være på taekwondo-treninga mi og se på meg. Hvorfor er det så vanskelig for deg å bare si hva du tenker?

(Henmo, 2012, s. 204)

Det er tydelig at vennene til Simon også synes at Petra er moden for alderen, selv om de uttrykker det på en litt mer typisk tenåringsmåte. Dette kommer tydelig til syne når Frank beskriver henne slik, ”Jeg snakket forresten litt med henne på lørdag. Hun er faktisk ganske morsom. Men helt utrolig seriøs. Følte at jeg snakket med mora til en eller annen” (Henmo, 2012, s. 87).

Hun opptrer veldig reflektert og modent for en avgangselev på ungdomsskolen og skiller seg ganske markant fra de andre karakterene i boken.

Videre vil jeg gradere de identifiserte kjennetegnene etter hvilke som er mest fremtredende og viktigst ved jentekarakteren. De kjennetegnene jeg har identifisert ved Petra er: hennes ytre attributter, hennes interesser og hennes modenhet tatt i betraktning av hvor ung hun er.

Utseendet hennes er en viktig del av Petras kjennetegn. Det at hun i en alder av 16 år har valgt å barbere alt håret på hodet fører til at hun får et ganske unikt ytre, som skiller henne fra andre jenter på hennes alder. Dette er et bevisst valg hun har gjort og derfor definerer det henne som karakter. Utseendet er også et gjennomgående tema i bokens handling. Simon anser henne som pen, men begynner å tvile på sine egne instinkter når vennene mener noe annet. Der Simon mener at hun lukter godt, mener vennene det motsatte. De ytre attributtene definerer henne på både godt og vondt, samtidig som det reflekterer bevisste valg som hun selv har tatt. Dette gjør utseendet til et viktig kjennetegn ved karakteren Petra.

Interessene til Petra er også noe som kjennetegner henne. Hun er medlem i Natur og Ungdom, spiller fiolin og går på taekwondo. Disse interessene er på samme måte som utseendet hennes ikke stereotypiske for en jente som går på ungdomsskolen. De er med på å definere henne som alternativ, og en jente som liker å gå sine egne veier. Det at andre kritiserer hennes interesse for miljøet ser ikke ut til å påvirke henne, men gjør kanskje at hun bare blir enda mer engasjert. Jeg vil si interessene er et viktig kjennetegn for Petra, fordi de viser hvem hun er, og hva som opptar henne som karakter.

Gjennom boken fremstår Petra som en jente som vet hva hun vil og er sikker på seg selv og sine valg. Det kan virke som hun har formet en ganske klar identitet. Dette er kanskje litt utypisk for en jente på 16 år, som i denne alderen oftest er i en fase der nettopp identiteten er under utvikling. Ettersom vi bare ser Petra gjennom Simon, vennene hans og hennes ytringer, kan vi ikke vite noe om hva som foregår inne i hodet til Petra. Derfor må vi forholde oss til de kildene vi har. Disse gir et inntrykk av henne som en reflektert og moden ungdom, både gjennom de ytre attributtene, interessene og væremåten. Dette er viktige kjennetegn ved Petra, ettersom det gjør at hun i stor grad skiller seg fra de andre karakterene i boken, som fremstår som noe umodne.

4.2.3.2 Kjennetegn ved guttekarakteren

Jeg vil også starte analysen av guttekarakteren ved å se på ytre attributter. Allerede i starten av boken får vi et inntrykk av at Simon har et kompleks når det kommer til kroppen sin. Når han og vennegjengen bader ved Frognerbadet, tør han ikke stupe og bade sammen med de andre. ”... men når vi er på Frognerbadet, beholder jeg T-skjorten på for å slippe blikkene. Går aldri i bar overkropp foran andre enn Bengtjohnsen, Amigo, Frank og Jesper. Og mamma, selvfølgelig”. Vi får forklart grunnen til dette senere i eksposisjonen. Her kommer det frem at Simon har mistet det meste av huden på venstre skulder, bryst, rygg og overarm i en brann da han var liten (Henmo, 2012, s. 21-22). Denne brannskaden er stort sett det vi får vite om de ytre attributtene til Simon.

Ettersom vi følger historien gjennom Simon, får vi stor tilgang til hva han tenker og føler. Han er til tider veldig usikker. Ofte stammer denne usikkerheten i brannsåret hans. Han vil ikke bade når folk er tilstede, og når gjengen skal klatre over et gjerde til Frognerbadet etter stengetid, revner T-skjorten hans. ”... Den har revnet. Det ser fullstendig idiotisk ut å ha den på seg. Samtidig er det uaktuelt å stille i bar overkropp” (Henmo, 2012, s. 26). Simon er egentlig klar til å gå hjem, men vennene fikser T-skjorten og han blir med dem videre. Usikkerheten i forhold til brannsåret kommer også frem når han beskriver seg selv som, ”... en fyr i skyggene med et brannsåret over halve overkroppen” (Henmo, 2012, s. 32). Omstendighetene som gjorde at Simon fikk brannsåret, er også vonde for Simon, ettersom faren omkom i den samme brannen (Henmo, 2012, s. 133). Dette kan føre til at brannsåret blir dobbelt så sår for Simon, fordi han også assosierer det med farens død.

Han ser heller ikke mye positivt i seg selv. Dette kommer frem etter at han har blitt byttet ut i en fotballkamp for første gang, ”Uten fotball er jeg ingenting. Jeg er ikke den beste av oss på skolen. Jeg er ikke den jentene liker. Men jeg var kaptein på fotballaget. Jeg var en ledertype. Nå er jeg byttet ut” (Henmo, 2012, s. 38-39). Selv om han muligens overreagerer på dette byttet, reflekterer tankene hans hva han tenker om seg selv. ”Nå er jeg byttet ut” kan være ment som ”Nå er jeg ingenting”.

Simon tenker at han er veldig heldig som har vennene sine, fordi han selv føler at han ikke har noe å bidra med. Han oppsummerer disse følelsene slik: ”Er ingen uten dem” (Henmo, 2012, s. 22). Usikkerheten som Simon føler inni seg, kommer ikke like lett til syne i oppførselen hans utad, ettersom han ofte har vennene sine å støtte seg på. Når han er sammen med dem oppfører han seg mye tøffere. Et eksempel på dette er når Simon og Frank treffer en jentegjeng fra klassen når de er ute og sykler (Henmo, 2012, s. 109). Jentegjengen har blitt stoppet av en mann som vil betale 200 kroner for å kysse foten til en av jentene. Frank sier at mannen kan kysse foten hans for en femtilapp. Simon ler av mannen og tenker, ”Vi er seks stykker, og selv om fire er jenter, har han ikke en sjanse. Vi ler ham i stykker. Hvis han klarer å ha benner fremdeles, er han seriøst syk” (Henmo, 2012, s. 110). Mannen forsøker å komme seg bort fra stedet og dette gir Simon ”... følelsen av makt” (Henmo, 2012, s. 110).

Selv om vennene gjør at han til tider føler seg tøffere utad, gjelder ikke dette hver gang. Særlig rundt jenter har han problemer når det kommer til det sosiale. Han beskriver tidlig i boken at han gjerne skulle hatt noen som var forelsket i ham, ”... men jeg har ikke noe å si til dem. Finner ikke nøkkelen. Blir bare stående og mumle. Virker like skakkjørt som skjorten min” (Henmo, 2012, s. 28). De sosiale problemene repeterer seg også på en fest, hvor han føler at han ikke passer inn.

Og selv om jeg prøver, klarer jeg ikke å se hva som er festen i dette. Å dytte meg fram mellom mennesker. Rope inn i ørene på folk for at de skal høre hva jeg sier, og å helle i meg lunkent øl. Jeg har ingenting å si til dem
(Henmo, 2012, s. 40)

På fritiden driver Simon med fotball. Han er kaptein på laget og ser på seg selv som en god fotballspiller (Henmo, 2012, s. 18). Det er tydelig at fotballen er en arena hvor Simon gjør det godt og kan hevde seg. Derfor ser han det som en personlig nedtur når treneren bytter han ut i

en kamp (Henmo, 2012, s. 38). Det kan virke impulsivt, men det er kanskje det man kan forvente av en gutt på ungdomsskolen. Likevel kommer han tilbake på fotballbanen senere i boken. ”Jeg skjønner ikke hvordan jeg kunne gå fra dette. Dette pustehullet. Ballen og pisspreiket. For det er bare tull samtidig som det er det vanskeligste i hele verden” (Henmo, 2012, s. 151). I tillegg til fotballen samler Simon på frimerker, men det virker som han ikke har vedlikeholdt denne hobbyen. ”På hyllen over skrivebordet ligger de gamle frimerkealbumene mine. Når jeg løfter albumene, virvler det støv” (Henmo, 2012, s. 20).

Videre vil jeg gradere de identifiserte kjennetegnene etter hvilke som er mest fremtredende og viktigst ved guttekarakteren. Det jeg har funnet ut om kjennetegnene ved Simon er: hans ytre attributter, hans usikkerhet, og at han ikke gjør det så bra i sosiale sammenhenger, men at han kan virke tøffere sammen med venner. Jeg har også sett litt på interessene hans.

Når det kommer til Simon sitt utseendet, er det brannsåret hans som er det mest fremtredende. Brannsåret definerer også i stor grad hvem karakteren Simon er. Det holder ham ofte tilbake i sosiale sammenhenger, slik som når han bader med vennegjengen og i forhold til synet han har på seg selv som ”en fyr i skyggene med et brannsåret over halve overkroppen”. Det at det også minner han om faren, og hva han mistet i brannen, gjør brannsåret ekstra sårt. Derfor mener jeg at Simons ytre attributter er et viktig kjennetegn ved ham som karakter.

Simons ytre attributter har som nevnt ovenfor en direkte påvirkning på en del av de andre kjennetegnene ved karakteren. Hans usikkerhet stammer i stor grad fra brannsåret hans. Han beskriver selv arrene som en hindring i flere sosiale settinger, samt at det påvirker selvbildet hans. Det at han ser på seg selv som dårlig med jenter og ikke den beste på skolen, sammen med hans usikkerhet angående brannsåret, kan også føre til at han får problemer i sosiale sammenhenger. Både hans usikkerhet og de sosiale problemene er altså viktige kjennetegn ved karakteren, men de må ses i sammenheng med ulykken han har vært utsatt for.

Når han er med vennene sine blir han mye tøffere og mer selvsikker. Likevel er ikke dette alltid positivt. Han støtter seg ofte på dem, men tør ikke stå opp mot dem når det er noe han er uenig i. Han lar seg i stor grad påvirke av dem, noe som skaper problemer for andre forhold han har, som det med Petra. Dermed kan dette kjennetegnet også settes i sammenheng med Simons usikkerhet.

Simon sine interesser er fotball og frimerkesamling. Av disse er det fotballen som vi får vite mest om. På et tidspunkt i boken slutter han på fotballen, som en konsekvens av at han blir byttet ut i en kamp. Dette kan virke ganske impulsivt, men Simon er en ungdom, og han finner tilbake til fotballen senere i boken. Han forstår ikke hvordan han kan ha gitt slipp på det han beskriver som ”et pustehull”. Han kan muligens se på fotballen som et pustehull, og et avbrekk fra den stadig forandrende ungdomshverdagen han lever i, samtidig som han er i ferd med å finne sin identitet. Fotballen er noe fast når det meste ellers er flytende. Fotballen kan være viktig for Simon, som et fast holdepunkt i hverdagen, men jeg ser likevel ikke interessen hans for fotball som det mest definerende kjennetegnet med ham.

Jeg mener at det viktigste kjennetegnet ved Simon er brannsåret som dekker store deler av overkroppen hans. Dette brannsåret er som nevnt kilden til mange av de andre kjennetegnene til Simon, som hans usikkerhet og sosiale problemer. Dette kjennetegnet blir dermed veldig fremtredende både i fortellingen og for leseren.

5 Drøfting

I dette delkapittelet vil jeg drøfte hva jeg har funnet i analysedelen opp mot teori om ungdomslitteratur. Jeg vil sammenligne jente- og guttekarakterene i bøkene og se på kjennetegnene deres opp mot teori om kjønnsperspektivet i ungdomsromaner. Deretter vil jeg sammenligne jentekarakterene fra de to bøkene med hverandre og se på likheter og forskjeller mellom dem når det kommer til deres kjennetegn og funksjon i bøkene.

5.1 Kjønnsperspektivet i bøkene

Nes hevder at vi forenklet kan si at ”kjønnsperspektivet” tar for seg i hvilken grad boken er ”kjønnet”, i hvilken grad boken har et kvinnelig eller mannlig blikk (eller forfatter), og om hovedkarakteren er en gutt eller jente. På et større plan ser kjønnsperspektivet på hvordan kjønn og ulike normer for kjønn på forskjellige måter tas opp og tematiseres i teksten (Nes, 2014, s. 40).

I 1990-årene og tidlig på 2000-tallet brøt ungdomsromanene med det som hadde vært tradisjonell kjønnsrolletenkning. Det dukket opp bøker som tok for seg gutters følelsesliv, der guttene hadde problemer med angst og usikkerhet. Temaene i bøkene handlet ofte om forelskelse og vennskap og hvordan karakterene i bøkene taklet dette (Nes, 2014, s. 40). Plutselig hadde guttene blitt likere de tenkende, følsomme og til dels passive jentene, som en oftere traff på i kjærlighetsromaner og ungpikébøker. På denne måten oppstod det en problematisering av gutterollen i ungdomsromaner. Samtidig som disse guttene dukket opp i litteraturen, kom det også mer utypiske jentekarakterer inn i ungdomslitteraturen, som også nektet å tilpasse seg de gamle kjønnsrollemønstrene. Disse jentene ble oppfattet som tverre, vrang og sure, og representerte en forhandling av jenterollen (Nes, 2014, s. 41).

I nyere tids ungdomsromaner har det blitt normen at det i hovedsak finnes flere måter å være gutt og jente på. Jentene kan karakteriseres som både sterke og sårbare på samme tid, mens guttene enda kan fremstå som sårbare og usikre, men i mange tilfeller helst på innsiden. På utsiden kan det virke som det harde og ustyrlige har kommet tilbake (Nes, 2014, s. 41).

Begge bøkene har et mannlig blikk, så vel som mannlige hovedkarakterer. Dette gjør at boken får et maskulint preg. I denne delen av drøftingen vil jeg derimot sammenligne jente- og

guttekarakterene i bøkene *Natt på Frognerbadet* og *Hvem er du, Alaska?* og se på hvordan kjennetegnene ved jentekarakterene og guttekarakterene stemmer, eller ikke stemmer, overens med teorien om hvordan jenter og gutter fremstilles i ungdomsromaner.

5.1.1 *Hvem er du, Alaska?*

Når Miles kommer til pensjonatskolen, kommer han fra en hverdag uten mange venner. Han er en gutt uten særlige fysiske forutsetninger, noe som eksemplifiseres når han ser seg selv i speilet og tenker: ”Jeg ble alltid overrasket over hvor tynn jeg var...” (Green, 2014, s. 16). Disse to tingene fører til at han sliter med selvtilliten, som igjen fører til at han heller ikke er særlig dyktig i sosiale sammenhenger. Dette kan vi se under avskjedsfesten hans før han flytter til Alabama. Her tenker han at han ”egentlig aldri var god til småprat” (Green, 2014, s. 22). Et av kjennetegnene til Miles er at han ofte kan være veldig usikker. Et av eksemplene på dette er når Alaska sovner ved siden av ham på sofaen. Han vil gjerne legge seg ned ved siden av henne, men trekker seg og tenker: ”Men jeg manglet mot og hun hadde kjæreste og jeg var klønete og hun var dødsnydelig og jeg var håpløst kjedelig og hun var uendelig fascinerende” (Green, 2014, s. 111). Her mangler han selvtillit og viser at han er usikker på seg selv. Han er også veldig lett påvirkelig, noe som sannsynligvis stammer i hans usikkerhet. Når han finner ut at de andre vennene hans røyker, ser han det som enklest å bare starte selv. ”Jeg hadde aldri røykt før, men hvis de innfødte gjorde det, så...” (Green, 2014, s. 24). Han sliter med å stå opp for seg selv og sine egne valg.

Selv om Miles ofte føler seg usikker, kan han likevel noen ganger føle seg tøffere når han er sammen med vennene sine. Dette skjer ikke på eget initiativ, men når gjengen drar ham med. Når vennegjengen er i gymsalen for å se på skolens basketballag, havner Obersten og Miles i en diskusjon med en medelev. Miles snakker tilbake til medeleven på oppfordring fra Obersten, selv om medeleven ifølge Miles er mye større og mer populær enn han selv. Miles mener at Oberstens selvtillit har smittet over på ham (Green, 2014, s. 63). Det er tydelig at selv om Miles oppfatter seg som tøff i øyeblikket, er det gjennom Obersten han finner denne selvtilliten. Senere skal gjengen ut på en stor rampestrek og Miles tenker: ”Der vi gikk fem på rad, følte jeg meg kulere enn noen gang før. Det Store Muligens var kommet, og vi var uovervinnelige” (Green, 2014, s. 129). Også her beskriver Miles at den selvsikkerheten han føler kommer fra det faktum at han er sammen med vennene sine. Nes beskriver at guttene i nyere tids ungdomsromaner ofte kan virke harde og ustyrlige på utsiden og selv om Miles

føler seg tøffere og mer selvsikker med vennene, mener jeg at det likevel ikke gjør ham til verken hard eller ustyrlig.

Alaska på den andre siden beskrives som en utrolig pen og vakker jente (Green, 2014, s. 22). Hun er utadvendt, noe som kommer frem allerede den første gangen Miles treffer henne: "... og hun snakket i munnen på Obersten, snakket høyt og fort" (Green, 2014, s. 22). Hun fungerer også som en slags leder for den lille vennegjengen de har på Culver Creek. Hun er den som skaffer Miles og Obersten røyk og alkohol når de trenger det og styrer hvilke rampestreker gjengen skal ut på. Hun fremstår i store deler av boken som veldig bestemt. Hun er heller ikke redd for å si i fra til guttene om hva hun mener. Dette kommer frem flere ganger, særlig når hun føler at guttene prøver å sette henne inn i tradisjonelle kjønnsroller. Når Obersten vil at hun skal stryke skjorten hans, svarer hun med å rope: "Du skal ikke få påtvinge *meg* det patriarkalske paradigmet" (Green, 2014, s. 84). Også når guttene ikke vil bidra til matlagingen under Høsttakkefesten skjeller hun dem ut for å være kjønnsdiskriminerende (Green, 2014, s. 115). Det er tydelig at Alaska kan karakteriseres som en sterk jente.

Likevel vil jeg si at hun også er sårbar på samme tid. Som nevnt i analysedelen av denne oppgaven, tar Alaska et stort ansvar for morens død. Dette har gått hardt innover henne og gjør henne sårbar. Konsekvensen av dette blir at hun sliter med å være hjemme hos faren, ettersom alt der minner henne om morens død. Dette henger over henne, og fører til at hun til stadighet tenker over eksistensielle spørsmål. Hun grubler over livet og døden, og lurert ofte på hvordan man kan komme seg ut av lidelsens labyrint. Det er tydelig at den lidelsen hun snakker om stammer tilbake til hva som skjedde med moren hennes. Når vennegjengen har vært ute på rampestreker en natt og våkner med bakrus dagen derpå, svarer Alaska på bakrusen med å drikke mer. Det at hun drikker mer kan være en reaksjon på tankene hun har rundt moren. Når Miles spør Alaska om hun ikke burde drikke mindre, svarer hun: "Klumpen, det du må forstå om meg er at jeg er et dypt ulykkelig menneske" (Green, 2014, s. 154). Her kommer hennes sårbarhet klart til syne.

Miles har også en del til felles med guttekarakterene som kom i 1990-årene og tidlig på 2000-tallet, som fremsto som tenkende og følsomme. Særlig etter Alaskas død kommer disse trekkene frem hos Miles. Han sliter med å slå seg til ro med hennes død, og det faktum at han føler seg forlatt av henne. Han føler plutselig at det er han som er fanget i lidelsens labyrint,

som Alaska så lenge pratet om (Green, 2014, s. 28). Han bruker lang tid på å komme over tapet av Alaska og tankene om hvordan han kunne hindret det som skjedde, men ender til slutt opp med å tilgi seg selv for hva som hendte med henne. Dette viser den tenkende og følsomme siden ved Miles, som er en av karakteristikkene ved nyere ungdomsromaners guttekarakterer.

Gjennom denne drøftingen mener jeg å ha funnet ut at både jente- og guttekarakteren i *Hvem er du, Alaska?* har mange av de samme karakteristikkene som er typiske for jenter og gutter i ungdomsromaner. Alaska kan ses på som både sterk og sårbar gjennom boken, mens Miles viser at han både er tenkende, følsom og usikker. Han kan til tider fremstå som tøffere utad, men dette skjer ikke så ofte, og helst når han støttes av vennene. Dette viser at karakterene i *Hvem er du, Alaska?* følger normen i ungdomsromaner ved at det finnes flere måter å være gutt og jente på (Nes, 2014, s. 41).

5.1.2 Natt på Frognerbadet

Simon er hovedkarakteren i *Natt på Frognerbadet* og vi følger fortellingen i boken gjennom hans øyne. Dette gjør at vi får stor tilgang til hans tanker og følelser. Han er en veldig usikker gutt, som tenker mye på hvordan folk oppfatter ham og hvilken rolle han skal spille for at folk skal akseptere ham. Han har et stort brannsårl som gjør at han aldri går i bar overkropp foran andre enn de nærmeste vennene og moren sin. Brannskaden skjedde da han var liten og i løpet av boken får vi vite at faren hans døde i den samme brannen. Dette kan gjøre brannsåret ekstra sårt ettersom det kan minne Simon om hva han tapte. Når moren snakker om faren, tenker han på hva faren ville tenkt om ham:

For det eneste jeg lurer på, er hvordan han var som sekstenåring. Om han hadde mange venner, var populær blant damene og hadde god smak. Hva han hadde ment om Petra. Og hva han hadde synes om å ha en sønn som alltid var enig med siste taler. En sønn blottet for baller (Henmo, 2012, s. 106).

Her kan vi se at Simon kjenner på sårheten av at faren har omkommet og at han aldri har hatt en farsskikkelse som han kan spørre om råd i vanskelige situasjoner.

Simon sliter også i sosiale sammenhenger og særlig rundt jenter. Han vet sjelden hva han skal snakke med dem om, og finner ifølge seg selv ikke nøkkelen til samtalen med dem (Henmo, 2012, s. 28). Han føler ikke at han passer inn på festene som vennegjengen drar ham med på. Han sliter med å se hva som er gøy med slike ungdomsfester. Når han treffer Petra oppfører han seg også keitete, men hun kommenterer det ikke. Det at hun tillater han å være litt nervøs, gjør at han i løpet av boken forbedrer seg litt i sosiale sammenhenger, særlig rundt henne. Likevel vil jeg si at han gjennom hele boken kan kjennetegnes som usikker i samtale med andre.

De gangene Simon derimot kan virke litt sikker, og til og med tøff, er når han støttes opp av vennene sine. Simon opptrer veldig forskjellig utad når han er med vennene sine og når han ikke er med dem. Han vet dette selv og beskriver seg selv som "... ingen uten dem" (Henmo, 2012, s. 22). Han ser seg selv som en del av en gruppe: "Vi har bestemt. Bengtjohnsen i midten. Vi andre etter. Som gjess. V-formasjon. Jeg er flankemann" (Henmo, 2012, s. 58). Simon er ingen leder, og ser seg selv som en støttende spiller i en sterk vennegjeng. Gjennom gjengen får han en følelse av makt som han ikke har når han er alene.

Et av de klareste kjennetegnene til Petra er frisyren hennes. Hun har barbert bort alt håret sitt og er skallet. Dette er noe som gjør at hun skiller seg skiller seg ganske klart utseendemessig fra andre jenter på sin alder. I tillegg går hun ofte i militærbukser (Henmo, 2012, s. 46), noe som forsterker effekten av henne som annerledes. Dette er beviste valg som hun har gjort, noe som gir oss et inntrykk av at hun ikke er redd for å være annerledes.

At hun ikke er redd for å være annerledes kan vi også se igjen i hennes valg av interesser og fritidsaktiviteter. Petra er medlem av Natur og Ungdom, spiller fiolin og går på taekwondo. Ingen av disse tingene kan sies å være stereotypiske interesser for en 16 år gammel jente. Dette kan vise til Petra sitt ønske om å være annerledes, men det kan også vise til at hun er moden jente som tør å velge interesser som ikke karakteriseres som normale for en jente på sin alder. Selv om hun beskriver at hun "... får pepper" (Henmo, 2012, s. 128) for at hun er medlem av Natur og Ungdom, lar hun ikke dette stoppe henne fra å følge opp om det som engasjerer henne. I motsetning til Simon, som sliter med å ta valg og stå opp for sine meninger, virker Petra som en jente som er sikker på sin identitet. Hun fremstår som en sterk og reflektert jente som vet hva hun vil, og skiller seg ganske klart fra de andre karakterene i boken som fremstår som noe umodne.

Gjennom denne drøftingen ser jeg at jente- og guttekarakteren i *Natt på Frognerbadet*, i likhet med karakterene i *Hvem er du, Alaska?*, besitter mange av karakteristikkene som er typiske for nyere tids ungdomsromaner. Petra fremstår som en veldig sterk jente, som ikke er redd for å være annerledes enn andre jenter på sin alder når det kommer til utseendet og interesseområdet. Hun følger dermed den nye normen i ungdomslitteratur og viser at det finnes flere måter en kan være jente på ved å ikke oppfylle en stereotypi for hvordan en jente skal være. Simon kan fremstå som litt hard på utsiden, særlig når han er sammen med vennegjengen, men gjennom hans tanker får vi tilgang til hans indre. Her kommer både usikkerheten og sårbarheten hans frem. Alle disse kjennetegnene er karakteristikk på hvordan guttekarakterer ofte fremstilles i nyere ungdomslitteratur.

Jeg mener at kjennetegnene ved både jente- og guttekarakterene i *Hvem er du, Alaska* og *Natt på Frognerbadet* stemmer ganske godt overens med teorien om hvordan jenter og gutter fremstilles i ungdomslitteraturen i dag.

5.2 Sammenligning av jentekarakterene i *Hvem er du, Alaska?* og *Natt på Frognerbadet*

I denne delen av drøftingen vil jeg se på likheter og ulikheter ved jentekarakterenes kjennetegn og funksjon i *Hvem er du, Alaska?* og *Natt på Frognerbadet*. Jeg starter med å sammenligne kjennetegnene til jentekarakterene, og gjør etterpå en sammenligning av funksjonene jentene har i bøkene.

5.2.1 Sammenligning av kjennetegn ved jentekarakterene

Alaska blir gjennom hele boken beskrevet som en veldig pen jente. Miles beskriver henne som: "... den lekreste jenta i menneskehetens historie" (Green, 2014, s. 22), før han senere i teksten beskriver henne som: "... verdens deiligste jente" (Green, 2014, s. 37). Vi får også vite at Alaska lukter som svette, solskinn og vanilje, og at øynene hennes skinner som intense smaragder. Buene i kroppen hennes blir også beskrevet i detalj av Miles, der han legger vekt på hvor deilige de er (Green, 2014, s. 28). For Miles fremstår Alaska som en pen og vakker jente, og det er ingen informasjon i resten av boken som motsier dette.

Petras utseendet blir, i motsetning til Alaskas, beskrevet på forskjellige måter. Når Simon ser Petra for første gang, tenker han: ... og jeg klarer ikke la være å stirre. Det er helt umulig å trekke til seg blikket. Hun er barbert på hodet. Jeg ser hele skallen hennes. Fine buer” (Henmo, 2012, s. 25). Her vil jeg tro at Simon ikke klarer å la være å stirre fordi han synes Petra er pen. Han legger også merke til at hun har fine buer. Simon beskriver at hun har ”bløte, fine lepper. Smilehull” (Henmo, 2012, s. 55). Nok en gang beskriver han utseendet hennes på en positiv måte. Senere i boken får vi også vite at hun lukter ”solkrem, jordbær og har myk hud”. Denne huden er ifølge Simon også den fineste huden han har kjent. På begge kinn har hun kviser (Henmo, 2012, s. 93). Gjennom Simon får vi et inntrykk av at Petra er en fin og pen jente, som har et barbert hode med fine buer, som lukter sommerlig og som har fin hud. Dersom vi tar bort det faktum at hun er skallet, vil denne beskrivelsen av Petra ha mange av de samme kjennetegnene som den vi får av Alaska. Begge blir beskrevet som pene jenter, med fine buer, som lukter av sommer. Likevel finnes det flere kilder til informasjon om Petras utseendet og noen av dem er ikke like positive i sin omtale av hennes ytre attributter som det Simon er.

Vennene til Simon kommer med flere mindre flatterende kommentarer om Petra i boken. Når vennegjengen diskuterer Petra, kommer Frank med en uttalelse om at hun lukter vondt (Henmo, 2012, s. 87). Dette går i mot den beskrivelsen vi får av Simon, som sier at hun lukter som jordbær og solkrem. Dette er lukter som de fleste regner som positive, mens svettelukten som Frank snakker om, kan ses på som et negativt kjennetegn. Bengtjohnsen sammenligner også hodet til Petra med en basketball han holder opp foran vennene (Henmo, 2012, s. 87). Denne sammenligningen er nok ikke for å være positiv, og står i kontrast til Simons beskrivelse de fine buene i Petras skalle. Frank kaller også Petra: ”... rimelig støgg” (Henmo, 2012, s. 87).

Det er vanskelig å vite hvilke karakterer man skal stole på når det kommer til Petras utseende. Likevel mener jeg at begge jentene har noe til felles hva angår de ytre attributtene. Begge to har et utseende som skiller seg fra det normale. Petra gjennom hennes barberte hode og Alaska ved å være en veldig pen jente.

Petra kan på mange måter virke veldig moden. Dette kan vi se gjennom hennes interesser, som skiller seg fra det som er vanlig for jenter på hennes alder. Hun blir også oppfattet som veldig moden av sine jevnaldrende. Dette kommer frem i Franks beskrivelse av henne: ...

Hun er faktisk ganske morsom. Men helt utrolig seriøs. Følte at jeg snakket med mora til en eller annen” (Henmo, 2012, s. 87).

Alaska er på sin side ikke alltid like moden som Petra. Der Petra kjemper for miljøet, er Alaska sine interesser mer ungdommelige. Hun beskriver dem som ”... drikking og rampestreker” (Green, 2014, s. 29). Gjennom skoleåret driver Alaska med flere av disse rampestrekene, og jeg mener at de viser en mer barnslig side ved henne. Likevel kan hun også fremstå som reflektert når hun tenker på eksistensielle spørsmål og prøver å finne meningen med livet.

Alaska viser gjennom boken at hun til tider kan være veldig sårbar. Dette kommer frem når hun snakker om morens død, og hvordan hun klandrer seg selv for at hun ikke kunne hjelpe henne. Sårbarheten viser seg også i samtalen med Miles under Høsttakkefesten. Her sier hun: ”Klumpen, det du må forstå om meg er at jeg er et dypt ulykkelig menneske” (Green, 2014, s. 154). Alaska liker seg heller ikke hjemme, ettersom det var der moren døde. Det kan virke som det å være hjemme, bringer tilbake de vonde minnene fra denne hendelsen.

Hos Petra finner jeg ikke noen klare tegn på denne sårbarheten. Det trenger ikke bety at den ikke er der, men ettersom vi ser handlingen i boken gjennom Simons øyne, kan ikke vi få tilgang til hva som foregår i Petras hode. Derfor må jeg ta utgangspunkt i den informasjonen vi får fra Simon, Petra eller noen av de andre karakterene i boken. Der ser jeg ingen klare tegn på at Petra kjennetegnes av den samme sårbarheten som Alaska.

Det finnes både likheter og ulikheter når det kommer til kjennetegnene til disse to karakterene. De har visse likheter når det kommer til hvordan de ser ut, men også ulikheter. Likevel mener jeg at begge karakterene er like i det at de skiller seg ut fra det som er normalen. Alaska ved å være en veldig pen jente, og Petra med sin alternative stil. Begge to kan også virke modne, men Petra virker å være det stort sett hele tiden, mens Alaska kan variere mellom å være reflektert og barnslig. Alaska fremstår derimot veldig sårbar til tider, særlig i forhold til morens død. Dette er et kjennetegn som jeg ikke finner igjen hos Petra.

Det at karakterene ikke fremstår som helt like er bare naturlig, ettersom de er to forskjellige litterære personer. Det passer også godt med teorien om karakterer i nyere tids ungdomsromaner, der normen er at det i hovedsak finnes flere måter å være gutt og jente på.

Likevel vil jeg si at det som står igjen som den største fellesnevneren hos disse karakterene, er at begge fremstår som veldig sterke karakterer. Alaska fungerer som en leder for gjengen på pensjonatskolen, hun kjefter på guttene når hun mener de trenger det og hun er utadvendt og dyktig sosialt. Petras styrke kommer fra det faktum at hun er så sikker på seg selv. Hun gjør det som passer henne og er ikke redd for hva andre synes om henne.

Den styrken som jentene har kommer veldig klart til syne i disse to bøkene ettersom guttekarakterene fremstår som både usikre og til tider sårbare. Jentene fungerer på mange måter som kontrasterende til guttekarakterene i de to bøkene.

5.2.2 Sammenligning av funksjonene til jentekarakterene

Gjennom plot-analysen fant jeg de forskjellige funksjonene jentekarakterene hadde i bøkene. Her vil jeg sammenligne disse funksjonene og se nærmere på hvordan de påvirker handlingen i bøkene.

Både Petra og Alaska fungerer som objekter for hovedprosjektene til protagonistene i bøkene. I eksposisjonen til *Natt på Frognerbadet* og *Hvem er du, Alaska?* treffer vi henholdsvis Simon og Miles, som fungerer som hovedkarakterene i bøkene. Begge er 16 år gamle og vi får et innblikk utgangspunktet de befinner seg i.

Utgangspunktet til Miles er at han skal forlate foreldrene og livet sitt i Florida for å flytte til pensjonatskolen Culver Creek i Alabama. Han vil komme seg bort fra sitt kjedelige liv og ”dra på leting etter et Stort Muligens” (Green, 2014, s. 11).

I igangsettingsfasen oppstår det en mangel som søkes opphevet i det videre handlingsforløpet. Denne mangelen fungerer som motoren videre i handlingsforløpet og er ofte en enkelthendelse. I Miles sitt tilfelle skjer denne enkelthendelsen når han treffer Alaska. Han ender opp hodestups forelsket i henne ved første blick og det er dette møtet som bryter med utgangspunktet til Miles. Forelskelsen til Miles, og hans forsøk på å få Alaska til og gjengjelde forelskelsen, driver store deler av handlingsforløpet i boken fremover. Dette kan ses på som forsøket på å oppheve mangelen som oppstår, og ender altså opp som Miles’ hovedprosjekt i boken. Dermed får Alaska funksjonen som objekt i dette prosjektet.

Simon sitt utgangspunkt er innspurten i hans siste år på ungdomsskolen. Han lever sitt vanlige liv med vennene, men tenker ofte på jenter og at han ønsker seg en kjæreste.

Som nevnt ovenfor oppstår det en mangel i igangsettingsfasen som søkes opphevet i det videre handlingsforløpet. Denne mangelen fungerer videre som motoren i handlingsforløpet og er ofte en enkelthendelse. For Simon er enkelthendelsen som snur utgangspunktet på hodet den første gangen han ser Petra. Han blir fascinert med en gang han ser henne. Denne fascinasjonen vokser til en forelskelse i løpet av boken, og det er denne forelskelsen som driver handlingen i boken fremover. Simons ønske om å bli sammen med Petra handler om å oppheve mangelen av å ikke ha en kjæreste. Derfor får også Petra funksjonen som objekt i dette prosjektet.

Simon lykkes med sitt prosjekt om å bli sammen med Petra til slutt og dermed opphører også den mangelen som han søkte opphevet. Miles lykkes derimot ikke med sitt prosjekt ettersom Alaska dør i en bilulykke. Dermed opphører ikke denne mangelen for Miles og Alaskas død kan på en måte gjøre henne til en motstander av prosjektet hans. Det at Alaska bare delvis gjengjelder følelsene Miles har for henne, bidrar også til at hun får en funksjon som motstander for hovedaktørens prosjekt.

Til nå har vi sett at begge jentene har en funksjon som objekt i hovedkarakterens prosjekt i disse bøkene. Vi har også sett at Alaska har en funksjon som motstander for prosjektet til Miles gjennom sin død og mangel på gjengjeldelse av følelser. Jeg mener at jentekarakterene i *Natt på Frognerbadet* og *Hvem er du, Alaska?* har enda en funksjon i handlingen til disse bøkene. Jeg mener at de fungerer som hjelpere til et nytt prosjekt som oppstår for begge hovedkarakterene i løpet av boken.

Etter Alaskas død går Miles gjennom en prosess hvor han stiller spørsmål med livet, samtidig som han lærer mye om seg selv. Han modnes som person og vi kan si at han går gjennom en identitetssøking for å finne ut hvem han er. Denne identitetssøkingen skjer som en direkte følge av Alaskas død og vi kan derfor kalle henne en slags hjelper til dette prosjektet. Likevel kan en tenke seg at denne identitetssøkingen startet allerede før Alaskas død. Simon utforsker både røyking og drikking på pensjonatskolen og det er her han har seksuell omgang for første gang. Alt dette er nytt for ham og kan ses på som en del av identitetssøkingen. Alle disse tre

eksemplene er det Alaska som introduserer Miles for. Derfor underbygger dette påstanden om at Alaska har en funksjon som hjelper i Miles prosjekt for å finne sin egen identitet.

Jeg mener at Petra har den samme funksjonen i *Natt på Frognerbadet* som Alaska har i *Hvem er du, Alaska?*. Denne rollen får hun som et resultat av det originale prosjektet til hovedkarakteren. Gjennom Simon sitt prosjekt for å bli sammen med Petra, vokser han som person og blir tvunget til å ta valg som definerer ham som karakter. Den første gangen han får dette valget er når Petra kommer på trening for å se på ham. Her tør han ikke stå frem som kjæresten til Petra og valget han tar resulterer i at han mister Petra. Når han i slutten av boken får det samme valget, har han vokst som karakter, og tør å stå frem med Petra foran vennene sine. Gjennom samtale med vennene og Petra, foregår det hele tiden en identitetssøking, der Simon forsøker å finne ut hvem han er og hva som er hans plass i verden. At Petra bidrar til denne prosessen mener jeg gjør henne til en hjelper i Simons søken etter identitet.

6 Konklusjon og avsluttende betraktninger

I denne delen av oppgaven vil jeg oppsummere funnene jeg har gjort i analyse- og drøftingsdelen og vise hvordan de kan gi svar på problemstillingen jeg introduserte i innledningen. Problemstillingen for oppgaven lyder som følger:

”Hvilke kjennetegn og funksjon har jentekarakteren i bøkene *Hvem er du, Alaska?* og *Natt på Frognerbadet*”

For å svare på dette spørsmålet har jeg anvendt en litterær analyse med fokus på karakterfremstilling og karakterenes funksjon i plottet. Jeg har brukt teori som har bidratt til å gi meg et analyseverktøy å møte materialet mitt med og som distanserer meg selv fra teksten. På denne måten kommer jeg frem til en analyse som har en større form for reliabilitet.

Først vil jeg se på hvilke kjennetegn jentekarakteren har i bøkene *Hvem er du, Alaska?* og *Natt på Frognerbadet*.

Jeg har identifisert kjennetegnene til jentekarakteren Alaska i *Hvem er du, Alaska?* og dette er funnene jeg har gjort: Alaska er veldig pen jente, som røyker og drikker i store mengder. Hun er en feminist med et skiftende humør og et vanskelig forhold til barndomshjemmet sitt. Hun tenker også til stadighet på hva som er meningen med livet og hvordan det ville være å dø. Da jeg graderte kjennetegnene, fant jeg at flere av disse kjennetegnene kan henge sammen med hverandre og komme som et resultat av at Alaska som barn ble vitne til at moren døde rett foran øynene hennes. Dette kan ha ført til at hun drikker for å kompensere for sorgen, tenker mye på døden, har et skiftende humør og har problemer med å komme hjem til barndomshjemmet, ettersom det var her moren døde. Alt dette gjør henne sårbar til tider, men hun kan også vise seg som veldig sterk. Dette begrunner jeg med at hun er lederen for vennegjengen, veldig sosial og står opp for det hun mener.

Jeg har også identifisert kjennetegnene til jentekarakteren Petra i *Natt på Frognerbadet* og dette er funnene jeg har gjort: Det er ikke lett å bli klok på Petras ytre attributter ettersom beskrivelsene varierer alt ettersom hvem du spør. Simon, som holder synsvinkelen i denne boken, beskriver henne som en pen jente som lukter godt, mens vennene hans definerer henne som en ”støgg” person som lukter vondt. Det som likevel er klart, er at Petra skiller seg ut fra

det som er normalt for jenter på sin alder ved at hun har barbert hodet sitt. Dette har hun gjort bevisst, noe som sier noe om hvor trygg hun er på seg selv. Hennes interesser er også utenom det vanlige for en jente på hennes alder. Hun er medlem av Natur og Ungdom, spiller fiolin og går på taekwondo. Det siste kjennetegnet til Petra er hvor moden og reflektert hun fremstår tatt i betraktning av hvor ung hun er. Dette ser vi i kommentarene og handlingene hennes i boken, samtidig som de andre karakterene i boken også registrerer og kommenterer dette. Disse kjennetegnene gjør at hun skiller seg ganske drastisk fra de andre karakterene i boken. De fremstår som noe umodne, mens hun fremstår som en veldig sterk karakter som er sikker på sin identitet.

I nyere tids ungdomsromaner har det blitt normen at det finnes flere måter å være jente på. Jentene kan karakteriseres som både sterke og sårbare på samme tid (Nes, 2014, s. 41), og jeg mener at jentene i *Natt på Frognerbadet* og *Hvem er du, Alaska?* passer inn i denne måten og se karakterer på. Det karakterene har til felles, er at begge kan fremstå som sterke og bestemte. Dette gjør at de står i kontrast til guttekarakterene i disse bøkene som fremstår som usikre og sårbare.

Jeg mener med bakgrunn i analysen og drøftingen at både Alaska og Petra har flere funksjoner i handlingen til *Hvem er du, Alaska?* og *Natt på Frognerbadet*. Alaska har rollen som objekt i prosjektet til Miles om å få henne til å gjengjelde følelsene han har for henne. Hun fungerer som en motstander for dette prosjektet ved å dø, samt at hun bare delvis gjengjelder hans følelser. Alaska fungerer også som en hjelper i Miles' søken om å finne sin egen identitet. Hennes funksjon i handlingen til *Hvem er du, Alaska?* blir dermed å være en kjærlighetsinteresse for hovedkarakteren og en hjelper i hans søken etter sin identitet.

Petra fungerer som objekt i prosjektet til Simon om å få seg kjæreste og hun fungerer også som en hjelper i hans søken etter sin identitet. Dette gjør at hennes funksjon i *Natt på Frognerbadet* er veldig lik den funksjonen Alaska spiller i *Hvem er du, Alaska?* Hennes funksjon i handlingen er som Simons kjærlighetsinteresse og en hjelper i hans søken etter identitet.

Innledningsvis i oppgaven stilte jeg spørsmål om hvordan jentene som sekundærkarakterer ville fremstå i forhold til de sterke, kvinnelige protagonistene i den nyere ungdomslitteraturen. Oppsummert kan en si at jentene som opptrer som sekundærkarakterer i samtidsrealistiske

ungdomsromaner fremstilles som sterke, unge kvinner med ekte følelser. I dette er de like på jentene som opptrer som protagonister i ungdomslitteratur. Likevel mener jeg at jentene som sekundærkarakterer skiller seg fra jentene som protagonister når det kommer til deres funksjon i bøkene. I *Natt på Frognerbadet* og *Hvem er du, Alaska?* har ikke jentekarakterene en egen agenda. Deres funksjon i bøkene er som støttekarakterer for den mannlige protagonisten sitt prosjekt og de fungerer kun som objekter, hjelpere og motstandere for hans utvikling i handlingen. Dermed kan vi se at jentene i ungdomslitteraturen fremstår som sterke karakterer, selv når de opptrer som sekundærkarakterer. Det at disse karakterene ikke har noen agenda i historien, mener jeg at kan ses i lys av at de faktisk er sekundærkarakterer og ikke protagonister i bøkene.

Når det kommer til valget av oppgave og problemstilling, ser jeg i ettertid at jeg kunne gjort andre valg som hadde gitt en lignende, men annerledes oppgave. I stedet for å sammenligne to samtidsrealistiske ungdomsromaner, kunne jeg valgt å se en samtidsrealistisk ungdomsroman opp mot en eldre ungdomsroman . På denne måten kunne jeg sett nærmere på utviklingen av jentekarakteren som sekundærkarakter i ungdomslitteratur og sammenlignet jentekarakterer fra to forskjellige generasjoner. Det hadde også vært mulig å se på jentekarakteren i en annen sjanger, for eksempel fantasy.

Likevel mener jeg at styrken ved mitt valg av oppgave og problemstilling, er at mine funn sier mer om den samtidslitterære jentekarakteren som sekundærkarakter, fordi det er forsket på to karakterer i den samme sjangeren. På den måten kan mine funn i senere forskning ses opp mot tilsvarende karakterer i eldre litteratur eller andre sjangere.

7 Litteraturliste

- Andersen, P.T. (2012). Fortellekunstens elementer. I P.T. Andersen, G. Mose & T. Norheim (Red.), *Litterær analyse – en innføring* (s. 27-55). Oslo: Pax Forlag A/S.
- Borglind, A., & Nordenstam, A. (2016). *Från fabler till manga 2. Litteraturhistoriska och didaktiska perspektiv på ungdomslitteratur*. Malmö: Gleerups Utbildning AB.
- Brown, J., & St. Clair, N. (2002). *Declarations of Independence: Empowered Girls in Young Adult Literature, 1990-2001*. Maryland: Scarecrow Press, Inc.
- Gaasland, R. (1999). *Fortellerens hemmeligheter: innføring i litterær analyse*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Green, J. (2013). *Hvem er du, Alaska?*. Oslo: Gyldendal.
- Henmo, S. (2012). *Natt på Frognerbadet*. Oslo: Gyldendal.
- Larsen, E. & Ørjasæter, K. (2017, 16. januar). Statistikk over bokutgivelser for barn og unge i 2015. Hentet fra <http://barnebokinstituttet.no/aktuelt/statistikk-over-bokutgivelser-for-barn-og-unge-i-2015/>.
- Nes, S.T. (2014). Den samtidsrealistiske ungdomsromanen. I S. Slettan (Red.), *Ungdomslitteratur – ei innføring* (s. 29-42). Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Slettan, S. (2014). Introduksjon. Om ungdomslitteratur. I S. Slettan (Red.), *Ungdomslitteratur – ei innføring* (s. 9-24). Oslo: Cappelen Damm Akademisk.